

TITUS MACCIUS PLAUTUS

PSEUDOLUS

KOMEDIE

PŘELOŽIL VLADIMÍR ŠRÁMEK

1946

NAKLADATELSTVÍ J. ŠNAJDR, Kladno

2-189993

MZK-UK Brno

2619804086

PROVOZOVACÍ PRÁVO PRO PRAHU VYHRAŽENO JE NÁROD-
NÍMU DIVADLU V PRAZE. MIMO PRAHU LITERÁRNÍMU JEDNA-
TELSTVÍ ANNY PERLÍKOVÉ „UNIVERSUM“ V PRAZE II., WASHING-
TONOVA 11.

135/4/46
J. Snajdo, Kladno
11.11.

Po prvé hráno 11. dubna 1942 v Národním divadle v Praze
v režii Jiřího Frejky, výpravě Jiřího Trnky a s hudbou Mi-
roslava Ponce v tomto obsazení:

✓ SIMO		Stanislav Neumann 57
✓ KALLIFO	} athénští starci	Ludvík Veverka 57
✓ KALIDORUS, Simonův syn		Ladislav Boháč 56
✓ PSEUDOLUS, otrok		Ladislav Pešek 55
✓ CHARINUS, přítel Kalidorův		Josef Gruss 57
✓ BALLIO, kuplíř		František Kreuzmann 57
Otrok Ballionův		Marie Ježková
✓ HARPAX, otrok vojáka Polyma-		57
chairoplagida		Jan Pivec
✓ Kuchař		Josef Pehr 57
Kuchtik		Antonín Jedlička
✓ SIMIA, otrok		Karel Černý 57
FOENICIUM		Dagmar Vondrová
HEDILIUM		Irena Svingerová
XYSTILIDA		Dagmar Prokopová
AISCHRODORA		Helena Beiglová

Ulice v Athénách před Velkými Dionysiemi, od rána do večera.

1. SCÉNA.

(Kalidorus vychází s Pseudolem ze Simonova domu.)

PSEUDOLUS

Jen kdybych mohl zvědět z tvého mlčení,
co tě tak trápí, pane, věř mi, rád
bych dvěma lidem práci ušetřil:
já neptal bych se, ty bys mlčel dál.
Však že můj čenich sám to nezvětví,
co zbývá, než se ptát. A prosím tě, už mluv!
Proč chodíš kolikátý den jak mátoha
a mačkáš psaní? Slzy pleskají ti do řádků,
a na co myslíš, přece nepovíš!
Tak, pane, promluv, ať už tolik vím, co ty!

KALIDORUS

Jsem chudák nejubožejší!

PSEUDOLUS

To Juppiter tě chraň!

KALIDORUS

Do toho, myslím, Juppiter se neplete;
čím trpím já, v tom Venuše je paní!

PSEUDOLUS

A mohu zvědět, co to je? Dřív býval jsem
tvým důvěrníkem ve všem.

KALIDORUS

Jsi jím dál!

PSEUDOLUS

Tak pověz, co ti je! Snad umím pomoci
ať penězi, ať činem. Třeba dobrou radou -

KALIDORUS

Čti dopis ten a z něho pochopíš,
co mě tak souží.

PSEUDOLUS

Vyhovím ti rád.
Než probůh, co je tohle?

KALIDORUS

Copak zas?

PSEUDOLUS

Ta písmena by ráda měla mladé!
To není náhodou, že lezou na sebe.

KALIDORUS

Ty žertuješ!

PSEUDOLUS

Když Sibylla mně tohle nepřečte,
pak nevím.

KALIDORUS

Hrubý jsi k těm značkám kouzelným
a psaní kouzelnému z ručky kouzelné!

PSEUDOLUS

I u Herkula! cožpak slepice
teď mají ruce? Tohle nadrápala slepice.

KALIDORUS ①

Jsi protivný. Buď čti - anebo psaní vrať!

PSEUDOLUS

Já čtu. Ty, pane, seber všecku zmužilost.

KALIDORUS

② Už dávno prchla mi!

PSEUDOLUS

④ Tak na ni zapíšej!

KALIDORUS

③ Ba ne. Zkus dopisem tím přivolat ji sám.
Je ve vosku tom zakleta, ne v prsou mých.

PSEUDOLUS

Tvou přítelkyni, Kalidore, vidím.

KALIDORUS

⑤ Kde, proboha?

PSEUDOLUS

Je roztažena ve tvém dopise;
ve vosku leží.

KALIDORUS

⑥ Všichni bozi ať tě -

PSEUDOLUS

- na věky chrání, já vím.

KALIDORUS

Jako letní květ
jsem žil jen chvilku: náhle vyrazil
a zvald stejně.

PSEUDOLUS

Mlč, prosím tě, když čtu!

KALIDORUS

Tak začni jednou číst! ⑦

PSEUDOLUS (čte)

„Foenicium

milenci svému Kalidorovi!
Ve vosku, na dřevě, jen těmi písmenkami
mu pozdrav posílá a od něho zas žádá,
by nezapomněl; srdce tluče jí a tiše pláče.“

KALIDORUS

Běda, Pseudole, kde najdu pozdrav, po němž
ona touží?

PSEUDOLUS

A jaký pozdrav?

KALIDORUS

Myslím - stříbrný.

PSEUDOLUS

Za dřeva kus a leda ještě vosku,
hned stříbro, pane? Pane, nezkaž si ji!

KALIDORUS

Čti dál! Však z dopisu už poznáš hned,
jak rychle musím mít peníze!

PSEUDOLUS (čte)

„Mě kuplíř do ciziny prodal; z Makedonie
ten voják pochází. Za dvacet min,
má rozkoši. A dřív než odejel,
dal patnáct na dřevo; ten voják, rozumíš?
A pět min ještě schází. Jako znamení
tu nechal pánovi svůj obraz; prstenem
jej vtlačil do vosku. Kdo stejný obraz přinese,

s tím pošle mě. A to se státi má
o Velkých Dionysiích." (mluví) Uf, ty jsou
zítra!

KALIDORUS

① To je konec můj, když ty mě nespasíš!

PSEUDOLUS

A dočist nenechá a nenechá!

KALIDORUS

To nechám. Zdá se mi, že tak s ní hovořím.
Jen čti. Vždyť míšis pro mne sladkost s hořkostí!

PSEUDOLUS (čte)

„Teď naší lásky zvyky, styky důvěrné,
hry, žerty, hovory a něžné polibky,
i těsné splnutí dvou milujících těl,
i měkké dotyky rtů dráždivých a pevný stisk,
i tvrdých prsíček mých laskání,
těch rozkoší všech konec nastává,
i pro tebe i pro mne. Rozloučení, smrt,
když nespasíš ty mne či tebe já.
A to je vše, co zvěděla jsem teď
a dávám zase tobě věděti.
Nu, ukáže se, zda jsi miloval či lhal. Buď zdrav.“

KALIDORUS

Co je v tom listu bídy!

PSEUDOLUS

Ba, je bídně psán!

KALIDORUS

Ty ovšem nepláčeš!

PSEUDOLUS

Mám oči z pemzy,
Marně domlouvám jim: zaplačte!

KALIDORUS

A to je zvláštní!

PSEUDOLUS

Naše rodina
je taková už: suché náture.

KALIDORUS

Chceš pomoci?

PSEUDOLUS

Já tobě, pane, čím?

KALIDORUS

Ó, běda!

PSEUDOLUS

① Běda? Bědy mohl bych ti opatřit,
co bys jen chtěl. Tu mám.

KALIDORUS

Jsem chudák, věř.
Už ani obolus mi nikdo nepůjčí!

PSEUDOLUS

② Ó, běda!

KALIDORUS

Doma nemám nic, to víš -

PSEUDOLUS

Ó, běda!

KALIDORUS

Zítra odvedou mi ji!

PSEUDOLUS

Ó běda!

KALIDORUS

③ To tím mi pomáháš?

PSEUDOLUS

Co mám, to dávám.
Rozdávám ti z pokladů své rodiny.

KALIDORUS

④ Pak je už se mnou konec. Drachmu jedinou
bys nemohl mi půjčit? Zítra vrátím.

PSEUDOLUS

Sotva. Mám se pokusit dát sebe v zástavu?
Nač potřebuješ drachmu?

KALIDORUS

Na provaz.

PSEUDOLUS

A nač ten provaz?

KALIDORUS

Oběsit se chci.

Než sešerí se, odejdu i já
do říše stínů.

PSEUDOLUS

Tak! A kdo mi vrátí drachmu,
půjčím-li ji? Či se chceš pro mě schválně oběsit,
abys mě o mou drachmu ošidil?

KALIDORUS

① A když já nechci raději už žít,
ztratím-li děvče, odvedou-li mi je!

PSEUDOLUS

Proč bučíš, holoubku? Ty víš, že budeš žít.

KALIDORUS

Mně se chce bučet! Nemám vlastní drachmy
a na cizí je malá naděje!

PSEUDOLUS

Jak pochopil jsem z toho dopisu,
je smysl jeho ten,
že slzami chtít něco dokázat,
by bylo jako dešť si chytat do síta.
Nu, ledaže bys ronil slzy stříbrné!
A neboj se! Když jednou miluješ,
což, jaká pomoc, já tě nenechám!
A věřím ještě dnes, že pomoc seženu.
Ať cestou poctivou - ať vlastním vtipem!
Odkud? Nevím sám, jen tolik vím,
že bude určitě; mně škube víčkem.

KALIDORUS

Jen kdyby nezůstalo při slovech!

PSEUDOLUS

Ty přece víš, že když se jednou do něčeho dám,
pak spískám zatracenou melu!

KALIDORUS

Vždyť ty jsi jediná má naděje!

PSEUDOLUS

A budeš spokojen, když budeš děvče do večera
mít,
a k tomu ještě bídných dvacet min?

KALIDORUS

Ach, báječně! jen aby už to bylo!

PSEUDOLUS

Čtěj dvacet min, ať věříš, že to bude!
Nu, vsaď se, pane, při Herkulovi!
Mně se chce hrozně vsadit na tohle!

KALIDORUS

A myslíš, že mi dáš - dnes ještě - dvacet min?

PSEUDOLUS

To dám! A teď mě, prosím tebe, nezdržuj!
Jen tolik řeknu ti: když budeš na suchu,
tvůj tatíček nám bude klopit jistě!

KALIDORUS

Z úcty synovské -
jdi, prosím také: - k mojí mamičce!

PSEUDOLUS

A proto spi klidně na obou očích!

KALIDORUS

Snad na obou stranách, se říká -

PSEUDOLUS

To, co se říká,
to znívá všelijak. A proto: na očích.

(do obecnstvá)

① Teď aby nikdo neřekl, že o tom neslyšel,
to prohlašuji přede všemi tady,
všem přátelům a známým, kdo jste v divadle:
Dnes není mi co věřit, vyhněte se mi!

KALIDORUS

② Pst, mlčíš, při Herkulovi!

PSEUDOLUS

A proč?

KALIDORUS

Teď zapraštěly dveře v kuplířově domě!

PSEUDOLUS

Na zadek mu mělo něco zapraštět!

KALIDORUS

Jde z domu darebák, hráč falešný a zloděj!
(skryjí se)

(Z domu vyjde Ballio s otrokářským bičem; za ním se vy-
hnuli otroci.)

BALLIO

Tak hrabte se, hrabte se, lenoši, pro zlost
jsem si vás vzal do svého domu!
Aby tak napadlo někoho z vás
udělat pořádně práci!
Jaký má člověk užitek z tebe,
čeládko, nemá-li po ruce bič?
Takové osly už neuhlídám!
Žebra to má tak vylezlá od ran,
že když je praštím, rozmlátím si pěsti!
A tahle sběr zná jediný zákon:
krad a ber, kde se jen dá!
A co jsi nakradl, pevně drž, chlape,
žer jen a chlastej - a hlavně uteč!
To je pak život! Vlkům spíš ovce,
než těmhle chlapům, svěř dům!
Člověk už myslí: teď přišli na to,
jak se má dělat! Ale kdepak!
Nepochopíte-li naráz moje dnešní rozkazy,
nepromnete-li si rychle oči, hlavu ospalou,
řemenem vám zřídím hřbet, že bude jak pestrá
houně

z Kampanie nebo jako dravá zvěř
na kobercích z Orientu.
Včera jsem vám 'rozdělil už
denní práci, chátro líná,
bičem ji však člověk musí
z vás hned ráno vyhánět!
Jste 'takoví. Jste snad tvrdší,
než já a než ten můj bič.
Vidíte je! čumí tady, jakoby snad nešlo o ně!
Myslím tebe! Pro koho to mluvím! Na koho to
řvu,

promrskané plemeno?
Žáda budou vždycky měkčí, pamatuj si, než
můj bič!
Tak co? Bolí? Vidíš, to je ke snídani od pána!
Do řady teď rychle všichni, vyslechněte
rozkazy!
Tak. Ty s vědrem pro vodu jdi, naplň kotel
v kuchyni!
Se sekerou, dříví štípej, co kde je!

OTROK

Já myslím,

pane - sekera je tupá!

BALLIO

Tupá -? Nevadí. A nejste tupi
všichni jak tu stojíte? Nepracujete snad proto?
Nu, tak vida! Ty se starej
ať se řádně leskne dům! Slyšel jsi mne? Tak
hleď zmizet!

V jídelně se musí taky natřepati podušky.
Stříbro třeba řádně umýt, vydrhnout je, vyleštit.
Ať to máte, než se vrátím za chvilenu z tržiště!
Zaměst taky, pěkně kropit, utírat a namazat!
Teď slavím tedy své narozeniny,
víte, vy neřádi, co je to slavit je se mnou?
Šunku a ovar a brzlík,
vemínko na oheň! Neslyšeli jste?
Chci přijmout vznešeně nejvznešenější,
ať myslí, že jsem i já vznešený muž.
Jděte už, holoto, jděte a mrskněte sebou,
ať je vše hotovo, než přijde kuchař!
Na trh jdu a skoupím ryby,
co jich kde na stáncích bude.
Ty, kluku mrňavá, přede mnou šlap!
dám si už pozor, aby ti někdo
nepropích s penězi pytlík.
Počkat! Málem bych teď z toho všeho
zapomněl to hlavní doma!
(volá do domu)
Tak co? To křičím děvky zas na vás!
(vyběhnou ženy)

Válíte se celý život v rozkoších a líbeznostech,
člověk o vás všude slyší, koho kde jste
milenkami,
teď se dozvím, přesvědčím se,
která z vás si cpe jen břicho,
které milejší je hlava a která má vlastní vtip;
která si své práce hledí a která chce volna být.
Starejte se prostě všechny, abych dostal tučný
dar
od milenců vašich. Jinak na tržiště prodám vás!

Narozeniny mám dnes. Kdepak jsou ti mladí
páni,
kterým jste jen zornicemi, životem a rozkoší,
srdíčky a pusinkami? Nu - ať mi tu brzy stojí
před domem a hezky v houfech!
Začpak dostáváte šaty, začpak zlato a to všecko,
co se k řemeslu už hodí?
Co mám za to od vás já? Leda zlosti. Nemyslíte?
Takhle víno, uličnice! Polévat si vínem šaty,
prolévat si vínem krk! A já při tom v suchu
sedím,

Nejlépe snad říci každé do očí, co dělat má,
aby mi pak nezapřela, že jsem jí nic neřekl!
Nu, tak prosím; buďte zticha!
Nejdříve ty, Hedilium; ty máš hlavně
velkoobchod.
Tihle chlapi dobře vědí, kde jsou haldy obilí.
Zaříd', abych zítra dostal tolik, co by dostačilo
na celý rok pro můj dům. Ať mám tolik obilí,
aby obci zachtělo se pozměnití moje jméno:
neříkat Ballio kuplíř, ale - pšeničný král!

KALIDORUS (skryt)

① Slyšíš, co ten člověk mluví. To je drzost
zatracená!

PSEUDOLUS

② Přinejmenším; poslyš dále.

BALLIO

Aischroodoro, přátele máš v řadách našich
konkurentů;
řezníky teď myslím právě, ti se také zaklínají,
přisahají na trzích; bohatnou jen z toho všeho.
Tedy zkrátka: nebudu-li ještě dnes mít pěkně
v řadě
alespoň tři háky plné tučných kusů ve špižárně,
hodím tebe zítra ráno na jeden hák místo masa!
Víš, jak se to vypravuje o dvou synech Dioových,
kteří posadili slečnu na býka. Býk jako hák!

KALIDORUS

Tenhle žvást už nevydržím!

PSEUDOLUS

A s tím člověkem se bratří

zlatá mládež athénská!
Kde vlastně jsou, kteří jsou to?
Kteří mají zdravé tělo
a běhají k tomu chlapu?
Proč se jednou nedomluví a nezbaví toho moru
celé město? - Blázen jsem a neznám jich.
Domluvit se? Jak by mohli!
Ty má v drápech jenom vášeň,
ti se nikdy neodváží, i když vědí, na čem jsou!

KALIDORUS

Prosím tě, mlč!

PSEUDOLUS

Pročpak?

KALIDORUS

Nevíš? Vždyť mu skáčeš do řeči!

PSEUDOLUS

Mlčím.

KALIDORUS

Mlč a nemluv o tom!

BALLIO

① Xystilido, ty máš zase
mezi kupci přátele. Ve skladištích jistě mají
olivový olej v sudech.
Nebudou-li tady měchy nejlepšího oleje,
dám tě zítra v měchu odnést na tržiště mezi lid!
Tam se ti už postarají o lůžko, kde sotva usneš,
kde tě budou do únavy -
rozumíš snad, jak to myslím!
Řekni sama, řekni, zmije, vždyť máš tolik olejářů!
nemá některá z tvých družek hlavu namaštěnu víc-
jen tvou vinou? Zatím co já nemám oko na polévce!
Já vím, co je tobě olej! Vínem napouštíš se celá,
nemám pravdu? Počkej jen!
Spočítám si všecko, děvko, nezařídíš-li, jak říkám,
to, co chci. Pak uvidíš!
Konečně ty, která vždycky za sebe už slibuješ mi
peníze, a smlouvat umíš, smlouvané však nepřineseš -
Foenicium! myslím tebe, ty rozkoši velkých pánů,
nedostanu-li dnes večer ze statků tvých přátel tolik,
zač si tebe cením, děvko, zmrskám tě a vyženu tě
do přístavních uliček!

KALIDORUS

Pseudole, slyšíš, co říká?

PSEUDOLUS

Slyším; vždyť poslouchám.

KALIDORUS

Co mu mám poslat, slyšíš, aby mé Foenicium
neprodal do přístavu?

PSEUDOLUS

Prosím tě o jedno: klid!

Postarám se už o tebe, o sebe, o ni.
S tím chlapem jsme přátelé dávno, a jací!
Dnes k narozeninám si konečně mohu
na něho vzpomenout rádně!

KALIDORUS

Je ti snad něčeho třeba?

PSEUDOLUS

Hleď si jen sebe!

KALIDORUS

Já však -

PSEUDOLUS

Ty však.

KALIDORUS

Já trpím -

PSEUDOLUS

Vždyť jsi, proboha, muž!

KALIDORUS

Snad ani nejsem.

PSEUDOLUS

Tak hleď, abys byl!

KALIDORUS

Jak to mám udělat?

PSEUDOLUS

Drž se jen prospěchu.
Prosím tě, nech už bláznivé nářky!

KALIDORUS

Tvá řeč je bláznovství; vždyť právem milenců
je právě jejich pošetilost!

PSEUDOLUS

A přestat nechceš?

KALIDORUS

Pseudole, nech mě už být!

Raději pusť mne!

PSEUDOLUS

Ty mě pusť, ať mohu běžet! (1)

KALIDORUS

Ne, ne, ne! Zůstaň, budu se chovat, jak ty si přeješ.

PSEUDOLUS

Tak je to dobře.

BALLIO (otrokům)

Utíká čas, stojím tu marně. (1)

(2) Kupředu, hochu!

KALIDORUS

Proboha, vidíš? už jde!

Zavolej na něj!

PSEUDOLUS

Pročpak tak honem? času je dost.

KALIDORUS

Rychle, než odejde!

BALLIO (kuchťíkovi)

Tak co se ohlížíš? Hrab se už, kluku!

PSEUDOLUS (volá)

Hej, ty, dnes narozený, Ale ovšem, tebe volám!
ty sotva narozený! Obrať se dnešňátko, dopřej nám
pohledu.

Máš, myslím, naspěch. Ale to počká,
dnešňátko roztomilé!

Zdrž se jen okamžik; je tu snad někdo,
kdo by si s tebou chtěl promluvit trochu!

BALLIO

Oč běží? A kdo mě zbytečně zdržuje?
Pospíchám, nemám už kdy! - Kdopak jste?

PSEUDOLUS

Někdo, kdo ti už jednou byl užitečný.

BALLIO

Byl? To je málo. Pro mě má cenu jen ten, kdo je.

PSEUDOLUS

Nezdvihej, prosím tě, příliš vysoko nos!

BALLIO

A ty ho nestrkej, prosím tě, do všeho tolik!

KALIDORUS (*Pseudolovi*)

Teď ho zdrž nějak a jdi hned za ním!

BALLIO (*kuchťíkovi*)

Tak se hni, kluku!

PSEUDOLUS

Co když ti nadběhnu?

BALLIO

Ztrestá tě Juppiter!

PSEUDOLUS

Nápodobně.

BALLIO

Na vás oba Juppiter! Hni se kluku!

PSEUDOLUS

Tak ty nechceš počkat?

BALLIO

Nechci.

PSEUDOLUS

Ani když je to tvůj prospěch?

BALLIO

Mě teď zajímá jen tolik:

necháš-li mě klidně jít.

PSEUDOLUS

Nenechám tě!

BALLIO

Pust mě!

KALIDORUS

Slyšíš?

BALLIO

Neslyším, když někdo tlachá!

KALIDORUS

Dokud jsem měl, dával jsem rád.

BALLIO

Co jsi dal, to dnes už nechci.

KALIDORUS

A dám zase, až budu mít!

BALLIO

Až budeš mít, přijď si pro ni!

KALIDORUS

Oknem jsem vyhodil tedy,
co jsem ti do chřtánu vecpal!
Co jsem ti nanosil všeho!

BALLIO

To je už pryč.
Hlupáku, přemíláš ztracenou písničku.

PSEUDOLUS

Víš ty, s kým mluvíš?

BALLIO

Kdo byl, to vím.
Teď ví snad on, čím vlastně je. - Tak se hni, kluku!

PSEUDOLUS

Ohlédnout se, pane, vskutku nemůžeš?
A zisku nedbáš?

BALLIO

Je-li to můj zisk, to mohu.
Kdybych třeba Nejvyššímu obětoval,
droby držel, na oltář je nesl právě,
a najednou viděl obchod - seknu se vším,
rozběhnu se,
nechám oběť obětí! To je moje náboženství!

PSEUDOLUS

Takhle on si váží bohů, místo, aby se jich bál!

BALLIO

Promluvím si tedy s tebou, nejhorší ty z otroků!

PSEUDOLUS

Boží s bohyněmi mohou, pro mne za mne, mít tě rádi,
zda-li se jim to však hloupé, vědí sami, co už dál.

BALLIO

Oč ti běží, Kalidore?

KALIDORUS

Miluji a nemám peněz.

BALLIO

Politoval bych tě skorem, kdybych uživil tím dům.

PSEUDOLUS

Opravdu? A nežertuješ? My tě přece dobře známe!
Nevykládej! A proč jsme tu, nevíš. Copak tedy
chceme?

BALLIO

Myslím si to. Před chvílí jsi tady přál mi všechno
dobré.

PSEUDOLUS

A ty sis to pamatoval? Poslyš, co ti řeknu dál.

BALLIO

Poslouchám, jen hezky zkrátka; nemám kdy, to
víte už.

PSEUDOLUS

Ten se ti tu skorem stydí, že slib, který dal ti dávno,
dvacet min že za děvče dá, ještě dodnes nesplnil.

BALLIO

Že se stydí? To je toho! Horší je, že já mám vztek!
Stydí se, že nic mi nedal; já mám vztek, že nedostal
jsem!

PSEUDOLUS

Vždyť on dá! Co je to pro nás? Maličkost - a za pár
dní!
Vidiš přece, jak je ztrápen. Žárlivost ho užirá.

BALLIO

Kdyby užírala, myslím, že mi mohl zaplatit.

KALIDORUS

Možná, že jsem právě neměl.

BALLIO

Ale jdi! Jsi zamilován.
K lichváři bych zašel pěkně, na úrocích něco přidal-
ostatně — načpak máš otce?

PSEUDOLUS

Ale, ale! Okrást tátu?
Či jak to teď vlastně myslíš? Inu, od tebe je těžko
slyšet radu počestnou!

BALLIO

Nechoď pro ni ke kuplíři!

KALIDORUS

Okrást otce? Nemohl bych. Ostatně si všechno hlídá!
A co láska synovská?

BALLIO

Zcela správně. Dám ti radu:
vezmi na noc do postele místo Foenícium ji.
A když je ti tahle láska víc, než touha po milence,
můj ty bože, cožpak všichni lidé jsou tví tatici?
Tak bych sehnal někde půjčku!

KALIDORUS

Půjčku? Ty v ni ještě věříš?

PSEUDOLUS

Dokud, při Heraklu, sedí pijavice lichvářská
za stolkem a sama dře jen, dluhy své však neplatí,
opatrnější jsou všichni; nepůjčují nikomu.

KALIDORUS

Vždyť jsem chudák. Ani obol neseženu v celém městě
a tak hynu nedostatkem v lásce, jako v penězích.

BALLIO

Kup si olej zatím na dluh, prodej, až bude stát výš!
Dvě stě min tak snadno získáš, bez práce a hotových!

KALIDORUS

Na to zajdu. Cožpak je mi víc než pětadvacet let?
Mně se každý bojí půjčit.

BALLIO

Na mou duši, to já taky!
Já nepůjčím nikomu.

PSEUDOLUS

Ani jemu? Nemrzí tě,
co ti peněz nastrkal?

BALLIO

Pro mě nemá žádné ceny
mladý pán, když přestal dávat. Dáváš-li, pak dávej
pořád.
Nemáš-li už, nemiluj!

KALIDORUS

Takhle v tobě hledat srdce!

BALLIO

Chodíš s prázdnem; jenom slova - slyšel jsi, že
zacinkala?
Já jsem ti přál vždycky zdraví.

PSEUDOLUS

Mluvíš, jako by byl
mrtev.

BALLIO

Jak tu stojí i s tím tlachem, jako by byl mrtev dávno.
Milenec je na hromadě, jak jde prosit kuplíře.
Ke mně musíš přijít vždycky se stížností postříbře-
nou,
a to, nač si stěžuješ, jdi povědět maceše!

PSEUDOLUS

Což ty jsi byl někdy ženou? Jeho otec si tě vzal?

BALLIO

Nedopusťte toho bozi!

PSEUDOLUS

Učiň, oč tě prosíme!

Na můj účet, nevěříš-li jeho slovu! Ve třech dnech
na moři či na zemi ti peníze ty seženu!

BALLIO

Tobě věřit?

PSEUDOLUS

Proč ne, brachu?

BALLIO

Tobě věřit, to by bylo,
jako toulavého chřta na jehněčí střevo vázat!

KALIDORUS

Pěkně se mně odměňuješ za všecko, co jsem ti dal!

BALLIO

Tak co chceš?

KALIDORUS

Šest dní bys čekal, neprodával moje
děvče,
neničil mě nešťastného, zoufalého milence!

BALLIO

Nestarej se. Počkám třeba šest měsíců, ne šest dní

KALIDORUS

To je slovo!

BALLIO

Nu, to chceš-li, potěším tě ještě víc!

KALIDORUS

Jak to?

BALLIO

Vždyť už ani nemám Foenicium na prodej!

KALIDORUS

Nemáš?

BALLIO

Nemám, u Herkula!

KALIDORUS

Pseudole! hned sežeň oběť,

řezníky a dobytčata! Obětovat budu tomu,
mocnější je pro mne bůh, než Juppiter, vládce nebes!

BALLIO

K čemu obět? Usmíříš mě pěknoučkými jehňaty.

KALIDORUS

Pospěš si, co stojíš, jehně! Juppiter chce jehňata!

PSEUDOLUS

Pospíším si. Nejlépe snad - k popravišti za bránu?

KALIDORUS

Proč?

PSEUDOLUS

Což nebudou tam čekat i pacholci s rolníčkami,
nenajdu tam i dva svazky řádných prutů jilmových?
Tenhle Juppiter náš může takovou věc potřebovat,
asi tolik pěkných prutů -

BALLIO

Jdi mi k rasu!

PSEUDOLUS

Právě tam chci poslat svého Joviše!

BALLIO

To vím, že bys mě rád viděl bradou vzhůru. Ale tobě
by to, myslím, neprospělo.

PSEUDOLUS

Pročpak myslíš, poklade můj?

BALLIO

Dokud jsem tu, je tu někdo, kdo ví, že jsi darebák.

PSEUDOLUS

Obrátit bys trochu nechtěl tuhle myšlenku svou
krásnou?

BALLIO

Obrátit?

PSEUDOLUS

Nu, zemru-li já, darebák pak v městě budeš,
na mou duši, jenom ty!

KALIDORUS

Řekni, ale prosím, vážně:
ty už nemáš Foenicium, děvče moje, na prodej?

BALLIO

To bych prosil! Prodal jsem ji alespoň už před
měsícem.

KALIDORUS

Jak to?

BALLIO

Takto. Bez parády, jen tak tělo, duši.

KALIDORUS

Moji milenku jsi prodal?

BALLIO

Prodal; co je na tom?
Dvacet min jsem dostal za ni.

KALIDORUS

Dvacet min?

BALLIO

Či je to málo?
Čtyřikrát pět, račte chápat. Makedonský voják
chtěl ji,
patnáct min mě na ni dal.

KALIDORUS

Co to mluvíš?

BALLIO

Že už jsem ti prodal holku.

KALIDORUS

Jak ses mohl odvážit?

BALLIO

Chtělo se mi; byla moje.

KALIDORUS

Pseudole, kde je můj meč?

PSEUDOLUS

Ty chceš meč? Nač, prosím tebe?

KALIDORUS

Sebe potom.

Chci ho zabít!

PSEUDOLUS

Nejdřív sebe. Jeho pak už umoří sám sebou hlad.

KALIDORUS

Odpověz mi: nepřisahals, že ji neprodáš než mně?

BALLIO

Přisahal jsem.

KALIDORUS

Každé slovo jako perla!

BALLIO

Perla dobře uvážená.

KALIDORUS

Křivě přísahal jsi, lotře!

BALLIO

Ale peníze mám doma.

Mohu tak, já lotr, klidně stříbro svoje přepočítat,
kdežto ty, panáčku, nemáš v kapse ani obolu!

KALIDORUS

Pseudole, jdi s druhé strany. Začni také nadávat!

PSEUDOLUS

Budiž. Ani k praetorovi nepoběhnu pak tak rychle,
až mě pro to osvobodí!

KALIDORUS

Vynadej mu pěkně od plic!

PSEUDOLUS

Roztrhnu tě svými slovy, nestydatý!

BALLIO

Zcela správně.

PSEUDOLUS

Hnuse!

BALLIO

Pravda.

PSEUDOLUS

Darebáku!

BALLIO

A ty myslíš, že se stydím?

PSEUDOLUS

Okrádal jsi nebožtíky!

BALLIO

Je to možná.

PSEUDOLUS

Utrhl ses

pacholkovi od provazu!

BALLIO

Výborně, nu, jen tak dál.

PSEUDOLUS

Šidíval jsi svoje druhy!

BALLIO

To je moje řemeslo.

PSEUDOLUS

Tátu vlastního jsi zabil!

BALLIO (Kalidorovi)

Tak, a ty neřekneš nic?

KALIDORUS

Vyloupil jsi chrámy bohů!

BALLIO

Nezapírám. Pročpak ne?

KALIDORUS

Přisahal jsi křivě, chlape!

BALLIO

Tohle už jsme tady měli.

KALIDORUS

Porušil jsi zákony!

BALLIO

Dokonce ne jednou. Aha!

PSEUDOLUS

A co zlatá mládež naše? Kaziš ji!

BALLIO

A to bych řekl.

KALIDORUS

Zloději!

BALLIO

A chlape špatná?

PSEUDOLUS

Sám jsi utekl svým pánům!

BALLIO

To to krachlo!

PSEUDOLUS

Nepříteli veřejnosti!

BALLIO

Asi ano.

PSEUDOLUS

Šejdíři!

KALIDORUS

A podvodníku!

PSEUDOLUS

Kuplíři! - Ty bahno světa!

BALLIO

Takhle dobře hrajete.

KALIDORUS

Zmrskal jsi i tátu, mámu!

BALLIO

Myslím, že jsem je i zabil. Než je živit? Byl to hřích?

PSEUDOLUS

Do děravé bečky vodu nosíme. Je škoda slov.

BALLIO

Jinak jste si nepřáli nic?

KALIDORUS

Styděl ses kdy vůbec, chlape?

BALLIO

Zač? Že ty jsi prázdný ořech, miluješ-li? Škoda toho. Ale - přesto, že jste mi tak vynadali; když ten voják nepřinese do večera těch svých pět min, které nedal, protože dnes končí lhůta, zkrátka - nepřijde-li sem, mohl bych snad dostat slovu.

KALIDORUS

Jak to myslíš?

BALLIO

Inu, dobře:

dáš-li ty mi dvacet min, zruším závazek svůj k němu a budu stát v slovu tobě. Souhlasíš-li, pohovoříme o tom ještě. To se ví, nemáš prachy. Bez nich bude, myslím, s tebou těžká řeč. Taks to slyšel. Nedáš - basta!

Rozmysli si, holoubku!

KALIDORUS

Odcházíš už?

BALLIO

Musím. Sbohem. (šel).

PSEUDOLUS

Víc o tom se dozvíš jindy! Chlap je můj, když dají bozi.

Kosti z něho budu tahat, jako kuchař z murény! Kalidore, buď mi k službám!

KALIDORUS

A co vlastně poroučíš?

PSEUDOLUS

Jeho tvrz chci obklíčiti, aby padla ještě dnes. Ale chlapa potřebuji: víš, tak něco práskaného, někoho, kdo se už vyzná opatrně v tlačenici, udělá, co se mu řekne, a hlavně má oči všude!

KALIDORUS

Pověz, nač ho potřebuješ?

PSEUDOLUS

Dozvíš se to. Nechci dvakrát říkat totéž; komedie by se nám pak protáhla.

KALIDORUS

To máš pravdu.

PSEUDOLUS

Pospěš rychle, přiveď mi ho!

KALIDORUS

Jsem tu hned!

PSEUDOLUS

Přátele, ty najdeš brzy, ale chlapa pořádného -?
Nu, trochu se proběhneš.

KALIDORUS

Rozumím ti.

PSEUDOLUS

Jdi už k čertu!

KALIDORUS

Prohlédnu si hodně lidí a toho z nich přivedu jen,
který bude, jak ty říkáš.

PSEUDOLUS

Neřečni už! Utíkej!

KALIDORUS (*odběhl*)

PSEUDOLUS (*sám*)

Pán odešel a ty tu stojíš sám.

A co teď budeš dělat, Pseudole,
když synu pánovu jsi nahnal laskominy?
Vždyť nemáš za mák představy, co teď;
a prachy taky nemáš. To je krásné.

Kde zachytil bys útěk osnovy -
jak ji však potom soukat dál?

Nu, vezmu jako básník destičku,
je pěkně hladoučká, a začnu vymýšlet.
Co nikde není, nikdy nebylo - a bude!

Vdechnu výmyslu tak život skutečný,
nu, jako básník! A těch dvacet min
tu do večera bude, i když nejsou!

[Syn pánův na ně čeká, a pán sám -
tak trochu jsem si na něho už políčil,

i když se zdá, že starý něco tuší,
co tetelí se právě ve vzduchu.]

Teď ztichni, Pseudole, a přestřižni si řeč!

Simo, tvůj pán, a soused Kallifo,

jak z udělání vycházejí z domu!

Že nevyhrabu z toho rachoty

těch našich dvacet min a nedám synovi?

Tak, kousek za roh, a teď napnout uši! (*ukryje se*)

SIMO A KALLIFO (*vyšli z domu*)

SIMO

Viš, kdyby ze zkrachovaných a hloupých milenců,

co jich je v Athénách, si někdo vymyslíl,
že nejzkrachovanějšího a nejhloupějšího
si vybere a králem udělá,
můj syn by, myslím, u nás kraloval.
Zvást vykládají si zas po městě,
že syn chce vykupovat pištkyňi
a peníze už shání. Lidé donesli.
Já už to sice tušil dřív a strach měl dávno,
ale člověk, víš, si tyhle věci nerad přiznává.

PSEUDOLUS (*skryt*)

A jé! Tak staroušek už zvěřil. Škoda.

Náš útok ztroskotál a v bahně uvázl;
tam, kudy jsem chtěl vniknout k vozům s penězi,
je cesta zatarasena. Tak on to ví!
A kořistníci přišli o kořist.

KALLIFO

Kdo shání cizí hříchy, roznáší je dál,
ten zasluhuje, jak si myslím já,
hned pověsit: kdo čmuchá, za uši,
a ten, kdo s klepy běhá, za jazyk.

To, co ti o tvém synu donesli,
že pro lásku chce peníze ti vyloudit,
jsou, možná dost, jen tlachy jalové.

a kdyby to i byla pravda, víš,
jak se už stává, inu, jaký div,
co nového, když mladý miluje,
že přítelkyni svou chce vykoupit?

PSEUDOLUS

Ach, ty můj staroušku!

SIMO

Nic nového!

To jsou už staré hříchy!

KALLIFO

Ale, ale!

A tys je v mládí nikdy nedělal.
Viš, musil bys být dokonalým sám,
když na synu bys dokonalost žádal.
Co ty ses hříchů v mládí natropil,

a co jsi vyházel, to stačilo
by málem pro obec! A pak se divíš, po kom je tvůj
syn!

PSEUDOLUS

Ó Die, kolik je teď starých pánů takových!
A to je táta!

SIMO

Tady někdo mluví.
A to je můj otrok Pseudolus!
Ten pacholek mi darmo kazí syna!
A svádí ho a učí neplechám.
Mám chuť ho zmučit!

KALLIFO

To je nerozum,
tak se dát unést! Lépe bylo by
jej vlídně oslovit a vyzvědět,
zda pravda je či lež, co říkají.
Vždyť dobrá mysl v neštěstí je polovina zla.

SIMO

Tak tedy, poslechnu tě.

PSEUDOLUS

Pseudole,
jdou na tebe! Řeč pro starého pána připravit
a hezky pozdravit ho, jak se sluší!
Co ještě zbude z toho pozdravu,
lze panu sousedovi věnovat.

SIMO

Buď zdrav! Co tropíš?

PSEUDOLUS

Stojím, jak je vidět.

SIMO

Hleď toho člověka, jak stojí jako král!

KALLIFO

Nu, stojí; pěkně s důvěrou. Co víc?

PSEUDOLUS

Když otrok některý má čisté svědomí,
pak může před pánem tak stát; toť jeho právo.

KALLIFO

My chtěli se tě poptat na takovou věc;
jen jako v mlze doslechli jsme o tom.

SIMO

Ach, ten tě užvaní! Pak bude se ti zdát,
že se Sokratem mluvíš, a ne s Pseudolem!

PSEUDOLUS

Tak, tak. Ty, pane, mi už nedůvěřuješ,
já vím, a dávno. Chlupu dobrého
už na mně není podle řeči tvých.
Chceš mermomocí mít mě ničemou,
já mermomocí jsem tvůj otrok věrný.

SIMO

Tak otevři své uši, Pseudole,
ať moje slova dostanou se tam, kam chci.

PSEUDOLUS

Jen stále mluv, já slyším, i když teď
jsem právě trochu rozladěn.

SIMO

Ty na pána, ty na mne rozladěn jsi, otroku?

PSEUDOLUS

A divíš se?

SIMO

To aby člověk se tě málem bál,
že dáš ho zmrskat, jak já dělávám!
A co ty říkáš?

KALLIFO

Právem, zdá se mi,
se hněvá na tebe, že nic mu nevěříš.

SIMO

Nu, ať se hněvá. Dám si pozor už,
a copak to, nač se tě budu ptát?

PSEUDOLUS

Když ptát se budeš, ptej se! Vím-li to,
jak v Delfech uslyšíš mou odpověď.

SIMO

Tak pozor: napni sluch a pomni svého slibu!
Tys něco řekl? Tak. Viš, že můj syn
je zamilován do nějaké pištkyně?

PSEUDOLUS

Naj gar.

SIMO

A chce ji osvobodit, co?

PSEUDOLUS

Kaj túto naj gar.

SIMO

A že ty chceš sám
svým udavačstvím, čertví ještě jak,
mně z kapsy vyloudit teď dvacet min?

PSEUDOLUS

Já tobě, pane?

SIMO

Dát je synovi.
a ten si za ně koupí děvku, vid?

PSEUDOLUS

Kaj túto naj kaj túto naj.

KALLIFO

I k tomu zná se.

SIMO

Neříkal jsem to?

KALLIFO

Nu, říkal.

SIMO

Ty ses dozvěděl to všechno,
a tys mlčel, nepověděl nic!

PSEUDOLUS

Vždyť řeknu, proč. Mně hnusilo se, věř,
by otrok pánovi šval na pána.

SIMO

Hned poženu tě za trest do mlýnů!

KALLIFO

A co ti provedl?

SIMO

Což je to málo?

PSEUDOLUS

Ne, do toho se nepleť, Kallifo.
Tohle já znám. To už jsou moje hříchy.
(Simonovi)

Ty, pozor dej, proč lásku synovu
jsem zatajil: jen pro ty ruční mlýny,
pane, věř.

SIMO

A že tě stejně čekají, jsi nevěděl?

PSEUDOLUS

To věděl.

SIMO

Proč jsi mlčel?

PSEUDOLUS

Protože
ty jeho mlýny byly na dosah,
ty tvoje někde v šeru příštích dnů.
Ty jeho, člověk cítil skorem už,
a na tvé bylo vždycky ještě kdy!

SIMO

A jak to bude teď? Že byste ze mne něco dostali,
to nevěříš. Já nejsem, člověče, tak hloupý!
Ostatně - (jde k rampě) to říkám všem! Ať nikdo z vás
mu nepůjčuje peníze!

PSEUDOLUS

Já nebudu se prosit nikoho,
vždyť ty jsi živ, a ty mi je dáš sám!

SIMO

A ty je vezmeš?

PSEUDOLUS

Vezmu. A proč ne?

SIMO

Když dám je, můžeš vyrazit mi zub!

PSEUDOLUS

Ó, pane, dáš. A ještě řeknu: pozor!

KALLIFO

A já k tomu:
když dokážeš to, pak to bude čin!

PSEUDOLUS

Snad dokáži.

SIMO

A prohraješ-li?

PSEUDOLUS

Dej mě zmrskat, pane.
Když vyhrají však?

SIMO

Juppiter mi svědkem,
že odpustím ti!

PSEUDOLUS

Pane, nezapomeň!

SIMO

Jak bych si nedal pozor, vím-li o tom!

PSEUDOLUS

Já říkám: Pozor, pozor si dej, pane!
A ještě jednou: Pozor, pane, pozor!
Že těma svýma rukama mi ještě dnes
dáš peníze, to vím.

KALLIFO

Nu, zatracený chlap,
když slovu dostojí!

PSEUDOLUS

Jsem otrok tvůj,
když nedostojím, pane!

SIMO

Překrásně!

A můj už nejsi?

PSEUDOLUS

Mám snad povědět,
co možná ještě víc vás překvapí?

KALLIFO

U Herkula, sem s tím! Tys mně už učaroval!

SIMO

Jen povídej! I mně už ty tvé tlachy
se líbí pomalu!

PSEUDOLUS

Než svedu s tebou slavný boj,
dnes ještě druhý, horší podstoupím,
a slavnější!

SIMO

A prosím pěkně, jaký?

PSEUDOLUS

Tvému sousedu,
nu, tomu kuplíři, dnes ještě vylákám
tu pištkyni, již syn tvůj miluje -

SIMO

A dál?

PSEUDOLUS

- a obojí ten kousek provedu
dnes do večera.

SIMO

Vykonáš-li to,
čím vychloubáš se tady, předstihneš
i krále Agathokla chytrostí.
Když nevykonáš, co mi zabrání,
hned do mlýnů tě poslat, holomku!

PSEUDOLUS

A nejen na čas, nadosmrti, pane!
Však podaří-li se mi kousek ten,
dáš mi hned peníze, jež vyplatím
z tvé vůle kuplíři?

KALLIFO

To žádá právem!
Řekni klidně: ano!

SIMO

Víš, co mne
teď napadá? Co když jsou smluveni ti dva,
a smluvení tak tajně jednají,
jak by mě o peníze okradli!

PSEUDOLUS

A znal bys drzejšího člověka,
když bych to provedl? Tak, Simo:
jestliže jsme hovořili kdy,
či jestliže jsme se kdy dohodli
v té věci o tobě, jak třtinou do knihy
se vepisují rudá písmenka,
tak moje záda popiš třtinou březovou!

SIMO

A představení to už může začít hned!

PSEUDOLUS

Však tebe prosím, Kallifo, buď při té komedii
a na dnešek se jinam nezadej!

KALLIFO

Sic včera jsem si myslel, že dnes pojedu
ven na svůj statek -

PSEUDOLUS

- ale odložíš
to na jindy!

KALLIFO

- a k vůli tobě nikam nejedu.
Nu, zachtělo se mi tvou komedii vidět,

Pseudole! A kdyby tenhle potom neplatil,
až bude po všem, peníze dám já!

SIMO

To se zas neboj!

PSEUDOLUS

Kdybys nechtěl však,
já dovedu tě upomenout sám
a zatraceně! - Ale pánové,
teď, prosím, dovnitř. Pole vyklidíte
a dopřejte mým kouskům trochu místa!

KALLIFO

Vždyť jdeme oba, všechno, jak ty chceš!

PSEUDOLUS

Ty v domě zůstaň.

KALLIFO

Zůstanu - a rád!

SIMO

Já mohu na trh?

Jsem tu zase hned!

PSEUDOLUS (volá za ním)

Vrať se mi brzy!
(do obecnstva)

Vás mám v podezření,
že vy mě tady podezříváte,
jako bych všechno sliboval jen proto,
že to mám v roli, pro zábavu vaši
a že z toho všeho nic už nebude.
To byste se spletli! Slovu dostojím!
Jak to provedu, to nevím ještě sám;
[zatím vím jen to, že jistě vyhraji!
Nová figura, jež přijde na scénu,
má podle vás už mít vždy vlastní vtip. A nový.
Nemá-li, pak sbohem! Místo udělej těm, kdo ho mají!
Však] jen chvilku dovolu,
ať vejdu do domu a v mysli spořádám
si všechna šibalství.
Snad zatím pištcí obveselí vás! (odbíhá)

2. SCÉNA.

PSEUDOLUS (*sám*)

[Ó Jove, jak všechno se daří, co dnes
jsem začal! Tak pěkně a krásně! A skorem už teď
mi kámen se srdce spadl, který mne tížil.
Nu, zkrátka: bylo by pošetilé
svěřovat velký čin bojácnému.
Všecko je vlastně na světě tak,
jak sis to přichystal a jak si v tom
jednou už vykračuješ.] Tak, v hlavě bych měl
sešikovány své síly a dvojí či trojí lest,
a uličnictví, že kde se jen setkám s nepřítelem,
z důvěře ve ctnost svých předků a ve vlastní drzost
zvítězím snadno a ještě svou prolhaností
něco si ukořistím. Nejdříve tedy
[nepřítel veřejnosti, ne můj, nás všech
jak právem myslím] tenhle Ballio;
odbalestruji ho. Pozor jen!
Té jeho tvrze musím dobýt
a ještě dnes! A nejdřív ji.
Padne-li, bude už maličkost pro mne
jak sebe i druhy uspokojit.
Pak znovu vyrazím a zkusím u huby
vzít toho starého rachotu u nás!
Když i ten padne, nahrabeme si,
že už to v kapsách kapánek vydá!
Pak nechci vidět, jak bere pochopa tenhle náš
dědourek!
Teprve pozná, z jakého vzešel Pseudolus rodu!
Činy, a jaké! vykonat musím,
aby má sláva šla od úst k ústům
i v příštích generacích!
A kdo je tohle? Vidím ho, neznám.
To bych rád věděl, proč na nás jde ten chlap
s mečem!
Vyčítám, co bude dělat. (*skryje se.*)

HARPAX (*přichází a rozhlíží se*)

Tak to je to místo, to jsou ty končiny,
jak mi pán řekl; alespoň myslím.
Pán řekl: od brány sedmé dveře a v nich

bydlí ten kuplíř. Tomu mám donést
pečeť a peníze. Kdyby jen tudy
někdo teď šel a ujistil mne,
že tady opravdu otrokář bydlí.

PSEUDOLUS (*skryt*)

A sakra! Tenhle chlápek je můj,
když mě teď boží lidé neopustí!
Jen rozmyslit rychle, jak na něj!
S tímhle jsem ovšem nepočítal!
Jemu dám přednost beze všech pochyb,
a všechny dřívější plány zahodím do kanálu.
A z toho posla si vystřelím zatraceně!

HARPAX

Na dveře mohu snad zatlouci a někdo přece jen
vyjde.

PSEUDOLUS

Ať jsi už kdokoliv, chtěl jsem tě ušetřit
tlučením zbytečného. Jsem pán těchto vrat.

HARPAX

Tys Ballio sám?

PSEUDOLUS

Jsem Podballio.

HARPAX

Co je to? Nerozumím.

PSEUDOLUS

Řekněme - asi tak správce paláce jeho;
takový hospodář.

HARPAX

Tak tedy domovník?

PSEUDOLUS

Ale kdepak! Ten stojí hluboko pode mnou.

HARPAX

Ale jsi otrok. Či svobodný člověk?

PSEUDOLUS

Nu, zatím otrok.

HARPAX

Hned jsem si myslil;
že nejsi ještě svobody hoden.

PSEUDOLUS

Nemíváš někdy šimrání na zadku,
když se tak zbytečně o lidi staráš?

HARPAX (*pro sebe*)

Tohle je darebák.

PSEUDOLUS (*pro sebe*)

Boží mně přejí! A zrovna toho mně přivedli!
Na téhle kovadlině se dají už ukovat lotroviny!

HARPAX

Co to tam povídá pro sebe sám?

PSEUDOLUS

Co, mladý pane?

HARPAX

Co? já říkám: co?

PSEUDOLUS (*pro sebe*)

Jsi to ty? Či ty to nejsi? - Nu, přece
ten posel z Makedonie, setníkův otrok!
Tvůj pán si u nás předplatil holku,
patnáct min dal už a pět zůstal dlužen?

HARPAX

To tedy jsem. Ale odkud mě znáš?
Tys mě už viděl a mluvil jsi se mnou?
Protože do Athén přišel jsem ponejprv
a tebe neznám.

PSEUDOLUS

Vypadáš na to.
Když tvůj pán odcházel, výslovně určil
dnešní den jako den výplaty; den je tu,
ale peníze nikde.

HARPAX

Tady jsou!

PSEUDOLUS

Tys je přinesl sám?

HARPAX

Nu, ovšem, já.

PSEUDOLUS

A proč mi je nedáš?

HARPAX

Peníze? Tobě?

PSEUDOLUS

Mně, při Herkulovi!
Starám se o Ballionovy účty:
peníze přijímám a dluhy platím.

HARPAX

A kdybys, při Herkulovi, se staral
o účetnictví samého Dia,
nesvěřím ti ani groš!

PSEUDOLUS

To se zařídí už, chlapče,
myslím dřív, než řekneš švec!

HARPAX

Holenku, je zařízeno.

PSEUDOLUS

Běda ti! Troufáš si v pochybnost brát
můj úřad? A to ti nenapadne,
že mýma rukama prošlo už tisíckrát tolik?

HARPAX

Jiní ti věřili možná, já ne.

PSEUDOLUS

To je tak, jakobys právě teď řekl,
že tě chci okrást.

HARPAX

Je to tak, brachu.
Rozdíl je v tom, že řekls to ty.
A já si to myslím - jakpak ti říkají?

PSEUDOLUS (*pro sebe*)

Kuplíř měl otroka Syra.
Budu se za něho vydávat! (*nahlas*) Syrus.

HARPAX

Syrus?

PSEUDOLUS

Ba, tak mi říkají v domě.

HARPAX

Mluvíme zbytečně. Je-li pán doma,
proč mi ho nezavoláš, ať ti už říkají, jak chceš?
Vyřídím rozkaz a mohu jít.

PSEUDOLUS

Kdyby byl doma, zavolal bych ho.
Svěříš-li však peníze mně,
věř, že jsi zaplatil líp, nežli jemu.

HARPAX

Tak něco ti povím: pán mě peníze poslal
odevzdat a ne zahodit. A ty se třeseš,
že je nemůžeš shrábnout. Tak je to.
A já je svěřím jen Ballionovi.

PSEUDOLUS

Nemůže, nemá kdy, odešel k soudu.

HARPAX

Boží ho chraňte tam, a já zas přijdu,
až budu myslit, že je už doma.
Zatím si vezmi ten dopis a odevzdej!
Je na něm znamení smluvené s pánem,
nu, stran té ženské.

PSEUDOLUS

Rozumím dobře.

Kdo pečeť přinese - a taky stříbro,
může si odvésti holku, řekl tvůj pán.
A nechal tu zároveň otisk.

HARPAX

Tomu jsi rozuměl.

PSEUDOLUS

A to já rozumím dobře.

HARPAX

Odevzdej tedy pánovi pečeť.

PSEUDOLUS

Neboj se - jak tobě říkají?

HARPAX

Harpax.

PSEUDOLUS

Harpax! po našem Chňap! A to je krásné!
Víš, že tě do těch vrat nepustím?
Mohl bys nám něco odnést!

HARPAX

Nepřátele živé ze řad v prostřed boje unáším.
Proto dali mi to jméno.

PSEUDOLUS

A co takhle hrnce z bytů?
To bych ti snad věřil spíš.

HARPAX

A to si to zase pleteš. Ale víš co?
O něco tě poprosím.

PSEUDOLUS

Nevím, ale prosit můžeš.

HARPAX

Bydlím v třetí krčmě odtud,
víš, hned kousek před branou.
U té staré báby tlusté, Chrysis jí tam říkají.
Jako sud je -

PSEUDOLUS

Taky kulhá.

A co s ní mám dělat já?

HARPAX

Skoč tam, až se tvůj pán vrátí.

PSEUDOLUS

Ballio? Rád, velectěný!

HARPAX

Víš, jsem cestou unaven. Musím si jít odpočinout.

PSEUDOLUS

To je rozumné, co říkáš; to ti jenom schvaluji.
Ale prosím: ať tě najdu, až si přijdu pro tebe!

HARPAX

Najím se a budu spát.

PSEUDOLUS

Bože, ty jsi moudrý člověk!

HARPAX

Ještě něco?

PSEUDOLUS

Spát abys šel!

HARPAX

Vždyť už jdu. Tak dobrou noc!

PSEUDOLUS

A přikrýt se nezapomeň!
Vypotit se pořádně!
Slyšíš, Harpaga - je pryč.

(sám)

Bozi věční! moje spása přišla s tímhle člověkem!
Tím, co na cestu mu dali, zachránil mě z pochybností!
Sama Příhoda by věru nemohla se příhodněji
naskytnout s tím vhodným listem.
Hojnosti roh, na mou duši, je to pravý! Je v něm vše:
lest a úskok, darebáctví všechna jsou tam, jen je lovit!
A pro mého pána je tam dokonce i milenká!
Vymyslel jsem si, je pravda, kdopak by se
nepochlubil,

celý postup, jak to dítě vyrvu tomu otrokáři,
všecko bylo urovnáno, připraveno, jenom začít!
Škoda toho, ale musím to teď všechno předělat.
Co sto chytrých vymyslelo, zvrtné Osud měnivý!
Jisto je, že třeba užít vždycky příležitosti.
Pak ti řeknou: moudrý člověk. Vidiš-li, že někomu se
daří plán, je pro svět chytrý; nedaří se - je to vůl.
A zatím jsme hloupí všichni a náš cíl je vždycky
sázka!

Toužíme a pachtíme se - a nevíme vlastně, po čem,
ani co by nejlíp mohlo touhu naši podepřít.
A tak zahazuje člověk často jistě pro nejisté,
štvě se marně, až ho doštvě v jalovém tom shonu
smrt.

Ale dost už průpovědek, dost už filosofie!
Věční bozi, žádná suma nebyla by velká dost
za tu myšlenku, že já jsem vlastní správce kuplířův!
Tímhle jedním listem snadno tři ještě dnes napálím:
dědourka, pak otrokáře - a konečně Harpaga!
Ej, ej! Každý, drazí páni, co si jenom zaslouží!
Daří se mi líp, než chtěl jsem! Kalidorus! S někým
jde!

KALIDORUS s CHARINEM (vešli)

KALIDORUS

Vyjevili jsem ti své slasti i své strasti, pověděl
jsem ti teď i o své lásce, o nesnázích, jež mě souží,
znáš i moji nouzi, víš -

CHARINUS

Všecko vím. Jen co mám dělat,
neřekl jsi; to chci zvědět.

KALIDORUS

O té pečeti, to víš.

CHARINUS

Dokonce už přes hodinu. Ale co mám dělat já?

KALIDORUS

Pseudolus chce na mně pořád nějakého člověka,
který by se nebál činu a při tom byl spolehlivý.

CHARINUS

Provedl jsi rozkaz řádně; přivádíš mu přítele.
Ale kdo je, prosím tebe, ten tvůj rázný Pseudolus?

KALIDORUS

Zlatá duše; uvidíš ho. Je to přímo čaroděj!
To, co jsem ti vypravoval, to chce všechno zařídit!

PSEUDOLUS (skryt)

Ha, teď pěkně prsním tónem!

KALIDORUS

Tady někdo promluvil.

PSEUDOLUS

Ió, ió! tebe volám, který vládneš Pseudolem!
Tříkrát po třech blaženostech přináším ti, vládce můj,
jež jsem dobyl na třech třikrát trojnásobným

šibalstvím,
lstí a lži a úskočností. Vezmi svazek ten a viz!

KALIDORUS

Nu, tak vidíš, tady je!

CHARINUS

A jak tragicky se tváří!

KALIDORUS

Co tak stojíš? Pojď sem k nám!

PSEUDOLUS

Po osudu vztáhni ruku!

KALIDORUS

Jsi jen naděje či spása?

PSEUDOLUS

Myslím, pane, obojí.

KALIDORUS

Dvojnásob tě tedy vítám, ale pověz, co se stalo?
Neměj obav, to je přítel. Vleku ho sem -

PSEUDOLUS

Ty ho vlečeš?

KALIDORUS

Přivádím ho - chtěl jsem říci.

PSEUDOLUS

A kdo je to?

KALIDORUS

Charinus.

PSEUDOLUS

Charitky ať milují ho!

CHARINUS

Můžeš-li mne potřebovat,
poruč jen.

PSEUDOLUS

Dík! Poroučet se, myslím, budeme teď my.
Nebudeme zdržovat již.

CHARINUS

Zdržovat, vy? Nemluv tak.

PSEUDOLUS

Potom zůstaň.

CHARINUS

A co bude?

PSEUDOLUS

Dopis ten jsem zadržel teď právě s krásným
znamením.

CHARINUS

Se znamením?

PSEUDOLUS

Které posel od setníka přinesl.
Posla s pěti minami, jenž milenku tvou odvést měl,
důkladně jsem napálil.

KALIDORUS

Prosím tě, jak?

PSEUDOLUS (ukazuje do publika)

Ti tu sedí,
slyšeli a viděli to. Vám to povím po druhé.

KALIDORUS

A co z toho pro nás plyne?

PSEUDOLUS

Že dnes ještě, do večera,
obejmeš svou milenku!

KALIDORUS

Kdože?

PSEUDOLUS

Ty.

KALIDORUS

Já?

PSEUDOLUS

Kdopak jiný,
budu-li jen živ a zdrav! Člověka však potřebuji.

CHARINUS

Jakého?

PSEUDOLUS

Nu, prohnaneho, pořádného šibala;
který, když mu naznačíš jen, co je třeba, ví už sám.
A aby tu nebyl známý!

CHARINUS

Smí být otrok?

PSEUDOLUS

Ještě líp!

CHARINUS

Přivedu ho! chytrého a praskaného! Od papinka.
Do včerejška nebyl, myslím, ještě nikdy v Athénách.

PSEUDOLUS

Ale to se právě hodí! Teď jen ještě těch pět min!
Večer bych je mohl vrátit; je mi je tvůj otec dlužen.

CHARINUS

Opatřím je; nestarej se.

PSEUDOLUS

Člověče, ty umíš všecko!
Potom plášť a meč a klobouk -

CHARINUS

Půjčím vlastní.

PSEUDOLUS

Bohové, tys hojnost sama, nejen přítel Charitek!
A ten otrok, co sem přijde, nemá trochu - nu, tak,
příchuť -

CHARINUS

Příchuť? Páchne jako kozel.

PSEUDOLUS

To se ztratí. Oblékne si
přiléhavé rukávy. A je ostrý?

CHARINUS

Jako ocet.

PSEUDOLUS

Kdyby však už bylo třeba, dovede i ukápnouti
trochu medu?

CHARINUS

Že se ptáš?
Myrrhy, vína, marmelády, jakou chceš jen! Celý
otevřít chtěl s těmi věcmi před časem už ve svém
krám
srdci!

PSEUDOLUS

Výborně! Teď vlastní vtip můj proti mně si obrátil.
A jak říkáš tomu vzoru otroků všech?

CHARINUS

Simia.

PSEUDOLUS

Když je zle, pak otáčí se jak větrná korouhvička?

CHARINUS

Právě tak, ba ještě lépe.

PSEUDOLUS

Vtipný je?

CHARINUS

Zvlášť v darebáctví.

PSEUDOLUS

A když při činu byl chycen?

CHARINUS

Je jak úhoř; uklouzne.

PSEUDOLUS

Mozek v hlavě má snad taky.

CHARINUS

Víc než senát dohromady.

PSEUDOLUS

Podle toho, jak ho chválíš, není druhý na světě!

CHARINUS

Uvidíš sám, až ho poznáš. Spatří tě a už ti řekne,
co asi chceš od něho. Nač ho budeš potřebovat?

PSEUDOLUS

Poslyš! Až ho vystrojíme, že bude jak dvojník toho,
který přišel od setníka, zaneše pět min i pečet
kuplíři a odvede si dívku za to. A toť vše.
Podrobnosti sám mu řeknu.

KALIDORUS

Na co tedy čekáme?

PSEUDOLUS

Pošlete mi toho chlapce s celou zbrojí,
my se uvidíme pak - u Aischina ve směnárně.
Ale prosím, pospěšte si!

CHARINUS

Jsme tam dříve, nežli ty.

PSEUDOLUS

Jen když odtud vykročíte alespoň dřív, nežli já!

KALIDORUS a CHARINUS (*odběhli*)

PSEUDOLUS (*sám*)

Vše, co ve mně bylo dosud, řeknu, nevykvašeno,
je teď jasno. Cesta volná! Kohorty mé nastupují
[pod prapory; ptactvo letí s levé strany nad nimi!]
Teď jsem jist, že porazíme nepřítele! Na tržiště!
Se Simiou nacvičíme, čeho třeba, jak má hrát -
a to hnízdo kuplířovo vybereme, než se smrkne!

3. SCÉNA.

(Z Ballionova domu vyšel mladý otrok)

OTROK

Tak se mně skorem zdá, že koho dali bozi,
dokud je výrostek a k tomu ošklivý,
sem ke kuplíři sloužit, že ho trestají,
tak jaksi do zásoby.
To už jsem poznal tady u nás v domě.
A ne a ne si najít někoho,
kdo by mě koupil a pak si držel
alespoň čistotněji. Dnes má pán
prý narozeniny. A hrozí od rána,
že toho, kdo mu nepřinese dar,
už zítra zmučí. Při všech věčných bozích,
co si mám vybrat? Ten, kdo má, ať dává.
Nepošlu-li dárek kuplíři,
hned ráno budu tančit na valše!
Ach, bozi, pro takový trest jsem ještě slabý!
Mám úzkost před tím chlapem krvavým!
Jen kdyby přišel někdo potěšit
mé mládí ubité! Pak třeba stisknu zuby,
ale vydržím! Však nejdřív stisknout hlas
je třeba! Pán už jde a vede kuchaře! (*skryl se*)

(BALLIO S KUCHARĚM (*přicházejí*))

BALLIO

Kdo vymyslí si říkat tomu trhu kuchařský,
je prostě hlupák! Zlodějský
mu říkat mají! Nejhoršího kdybych
si býval umínil, že v městě vyšťárám,
snad horšího bych nevedl si teď!
Jen hubu jalovou a drzou, bez vtípu,
a vůbec k ničemu. Sám Orkus by ho nechtěl,
aby vařil stínům, ačkoliv se zdá,
že dovedl by vařit pro nebožtíky!

KUCHAR

Když tak mě ceníš, jak tu povídáš,
proč sis mě najal?

BALLIO

Z nouze; jiných nebylo.
Proč ostatně jsi seděl na trhu,
když dobrý kuchař jsi, tak sám a sám?

KUCHAŘ

Hned vysvětlím ti. Lidskou lakotou
jsem sešel tak, ne svými vlastnostmi.

BALLIO

Jak to?

KUCHAŘ

I to ti vysvětlím. Jdou pro kuchaře,
ale nikdo nehledá si nejlepšího,
protože je taky nejdražší.
Tak pro ně nejlepší je nejlacinější.
A proto dnes jsem seděl na trhu jen já.
Ti chudáci jdou dělat za drachmu!
Já pod dvě drachmy se jim ani nehnu.
Já, abys věděl, nevařím, tak jako jiní.
Celou louku na mísu ti nacpou,
vola z tebe ochotni jsou udělat,
jen abys jejich trávu sežral pořádně.
A špenát ten ti špenátem zas osladí,
a koriandr s černým kořenem ti přidají,
a šťovík, lebedu,
ba chceš-li kapustu a krmnou řípu třeba.
Jen ještě librou asantu to pokropí.
Pak hořčici ti utrou tak, že kuchaři,
než hotovi jsou, oči vypláčí -
nu, zkrátka, nech je, blázny! Místo koření
ti do oběda dají kalousy,
jen aby hodovníkům střeva vyžrali.
A proto lidé dlouho nežijí,
že do břicha si cpou to svinstvo z luk,
jež hrozno pojmenovat jen, což teprv jíst!
Vždyť dobytek to žere, a člověk se tím krmí!

BALLIO

A čím ty kořeníš? Máš recept od bohů,
jak život prodloužit, že kašleš na druhé?

KUCHAŘ

Jen směle vyslov to! I dvě stě let,
ba víc ti budou živi, kdo teď budou jíst
má jídla, jež já připravím! Tož nejdříve -
ti přidám do pánvic tak na nůž - madlanku;
taky plesňák hřebenatý mohl by se dát,
kustřebka a dřevomorka, na ty nezapomenout!
A už to na pánvích začíná syčet.
To je koření, jež užívám.
zvlášť se zřetelem k Neptunově říši.
Leč co se týče polních dobytčat,
k těm po výtce se hodí pochybek
a všivec huňatý a také pilucha.

BALLIO

A mor tě zab už i s tvým kořením
a vši tou lží!

KUCHAŘ

Jen dovol domluvit!

BALLIO

Mluv, k čertu, a jdi na kolo!

KUCHAŘ

Když v hrncích vře,
hned všechny otevru. A vůně z nich
až k nebesům se vznáší pak -
rovnýma rukama!

BALLIO

Co? Vůně rukama?

KUCHAŘ

Ach, omyl bezděky.

BALLIO

Cože?

KUCHAŘ

Já chtěl
jsem správně podotknouti n o h a m a.
Tu vůni Juppiter má denně k večeři.

BALLIO

A když ty některý den nevaříš,
co večeři pak Juppiter?

KUCHAŘ

Jde bez večeře spat.

BALLIO

Jdi na kolo! A proto ti mám dát
dvě drachmy dnes?

KUCHAŘ

Rád přiznávám,
že nejsem laciný. Však za důvěru jakost.

BALLIO

Čeho? Darebáctví!

KUCHAŘ

— Ty víš o kuchaři, který by
si aspoň někdy drápkem neuškrábl to,
co není jeho?

BALLIO

Ty víš o domě,
v němž byl jsi najat a kde drápy tvoje
by nebyli hned napřed podvázali?

(otrokovi, který postával opodál)

A ty tam! Jsi můj otrok, nařizuji ti,
bys všechno, co je mého, odstranil,
a jeho oči hlídal svýma očima!
Ať mrskne okem kamkoliv, hned mrskni taky.
Když rozběhne se, rozběhni se taky,
ruku zdvihne-li, svou zdvihej taky;
zvedne-li co svého, nech ho, ať si zvedá!
když něco našeho, drž s druhé strany!
Půjde-li, jdi taky, zastaví-li se,
hned taky stůj; a sedne-li si potom na bobek,
ať sedíš, kluku, na bobku i ty!
I jeho učedníky abych hlídal zvlášť!

KUCHAŘ

Jen prosím s úsměvem!

BALLIO

Jak mohu s úsměvem
když vedu tebe! Na to odpověz!

KUCHAŘ

Svou polévkou teď s tebou provedu,
co s Peliou kdys učinila Medea,
jež čarovnými nápoji a tajným uměním
z něj, starce, vytvořila mladíka!
To dokáži já s tebou!

BALLIO

Ty jsi taky travič?

KUCHAŘ

Naopak! já zachraňuji člověka!

BALLIO

A zač mě v jedné věci vyučíš?

KUCHAŘ

V čem?

BALLIO

Jak tě uhlídat, bys nekradl.

KUCHAŘ

Když věříš, za dvě drachmy jen;
když nevěříš, pak ani za minu.
Leč jedno potřebuji vědět:
je hostina ta určena dnes přátelům,
či nepřátelům tvým?

BALLIO

Nu, myslím, přátelům.

KUCHAŘ

To nepřátele pozvi spíš, než přátele!
Já totiž tak dnes hostům jídlo upravím
a tak je okořením sladounce,
že lízneš jen, a vlastní prst si uhryžeš.

BALLIO

Tak tedy dřív než hostům, okusit
dej učedníkům svým a okus sám,
ať aspoň zlodějské své paráty
si, chlapi, ukoušete!

KUCHAŘ

Nevěříš
snad, co ti říkám?

BALLIO

Neobtěžuj jen!

A tlacháš dlouho, mlč! Tam je můj dům.

Jdi tam a vař! A hezky zčerstva! Alou!

KUCHTÍK (vyběhl z domu)

Tak hezky zčerstva, oběd, páni, oběd!

A hosty sezvat, sedat ke stolu!

Vždyť takhle pod kotly už dohasíná skorem!

(utíká do domu, kuchař za ním)

BALLIO (sám)

Nu, tak vida, kluka! Mrně zatracené,

zmetek kuchařův, a jak si, pane, troufá!

Teď nevím opravdu, co dřív. Že zloděje

mám v domě, vím. A lupiče hned za rohem!

Sám soused, otec Kalidorův, teď

mě na tržišti zastavil a prosil úpěnlivě,

bych na otroka Pseudola si pozor dal

a nevěřil mu. Číhá prý,

jak odvedl by mi to děvče. Tak.

A přísahal prý těžkou přísahou,

že Foenicium lstivě vyláká.

Nic naplat. Domů, všechny upozornit přísně,

že Pseudolus je prostě darebák! (vešel do domu.)

4. SCÉNA.

PSEUDOLUS (přichází)

Když vůbec kdy bohové věční

své pomoci někomu dopřáti chtěli,

pak chtějí, by žil Kalidorus, i já!

A kuplířský otrokář aby šel k čertu!

Pak dali mi v tobě rovného druha,

chytrého chlapa jako jsi ty! - (ohlédne se)

Jsem vlastně blázen, že tady řečním.

Kdopak ví, kde je ho konec!

Tak jsem mu naletěl. Inu,

hrál jsem si, zdá se mi, zbytečně s ohněm.

Tohle jsem prohrál, když chlap je v tahu.

A to, co měl jsem takřka už v hrsti,

zas pustím. - A jéje!

vida ho, panáka spráskaného,

tady je! A jak si velebně kráčí!

SIMIA (přichází, oblečen jako předtím Harpax)

PSEUDOLUS

Víš, chlape, že tě už hledám? A jak!

Měl jsem strach, že ses mi ztratil.

SIMIA

To jsem měl udělat, to zas máš pravdu.

PSEUDOLUS

A kde jsi, prosím tě, byl?

SIMIA

Kde jsem chtěl.

PSEUDOLUS

To taky vím.

SIMIA

Tak proč se ptáš?

PSEUDOLUS

Víš, já ti řeknu -

SIMIA

Copak bys říkal?

PSEUDOLUS

Zkrátka se vytahuješ.

SIMIA

Co bych se nevytahoval,
když jsem teď hrdina. Pozoruješ snad.

PSEUDOLUS

Tak dělej, člověče!

SIMIA

Myslíš, že nedělám?

PSEUDOLUS

Tedy už rychle jdi!

SIMIA

Mně se chce pomalu.

PSEUDOLUS

Dokud spí tamten, musíš ho předejít!
A je už čas!

SIMIA

Pospícháš - proč? Jen klid a žádný strach.
Kdyby dal Juppiter a tamten voják
právě tak přišel, až budu v domě,
ať už je kdokoliv,
nebude Harpax víc, nežli jsem já!
Zahraji ti to, že bude radost!
Tak ho už přestraším tlachem a žvaněním
- vždyť on si pro holku utekl z vojny! -
že zapře sebe sám a bude přísahat,
že není vlastně on, já že jsem Harpax!

PSEUDOLUS

A jak to uděláš?

SIMIA

Ach, ty mně umučíš!

Co se ptáš zbytečně?

PSEUDOLUS

Víš, že jsi kluk jako řemen?

SIMIA

A mazaností správnější než ty,
i když mě takhle teď houpeš.

PSEUDOLUS

Juppiter mi tě zachovej dlouho!

SIMIA

Tebe spíš pro mne! Ale ty nevidíš, jak mně to sluší?

PSEUDOLUS

Báječně!

SIMIA

To jsem rád!

PSEUDOLUS

Vidíš.

Kéž bozi ti dají, co si jen sám
v svém útlém srděčku přeješ.
Protože dáti, co zasloužil bys,
bylo by, zdá se mi, málo.
Alespoň já, co jsem živ, nespátřil jsem,
bozi mi svědky, nic takového!

SIMIA

Takhle ty o mně?

PSEUDOLUS

Já mlčím.

Já myslím jen, co ti dám,
až budeš se vším hotov.

SIMIA

Tak mlč! Kdo zbytečně připomíná,
co právě na mysli má,
sežene s ní, co tam dřív bylo.
Já vím, co dělat, a promyslel jsem už,
jak toho chytráka udělat řádně.

PSEUDOLUS

Poctivý člověče!

SIMIA

To nejsem; já ani ty.

PSEUDOLUS

Ty váháš, hochu!

SIMIA

Drž hubu!

PSEUDOLUS

A bozi s tebou!

SIMIA

To budou sotva. Protože co řekneš ty,
je lež.

PSEUDOLUS

Simio, jak si tě vážím,
a jak tě miluji pro tvoji práskanost!
Jak se tě vlastně, neřáde, bojím!

SIMIA

Nech si ty řeči! Načpak mě mažeš
med kolem huby.

PSEUDOLUS

Uvidíš,
jak tě dnes pohostím, jen až to provedeš!

SIMIA

Ty jsi už na to!

PSEUDOLUS

Počkej, ta jídla - a víno
a omáčky a k vínu mlsky!
A holky tam budou a budou tě líbat -

SIMIA

Ty mě to maluješ!

PSEUDOLUS

Dokážeš-li,
co na tobě chceme, promluvíš jinak!

SIMIA

Nesvedu-li to, co chcete, natáhni mě na skřípec!
Ukaž mi, kde jsou ty dveře kuplířovy!

PSEUDOLUS

Tam ty třetí.

SIMIA

Pst! Dům otvírá svůj jícen!

PSEUDOLUS

Není mu snad špatně z toho?

SIMIA

Z čeho?

PSEUDOLUS

Že má chlapa zvrátit!

SIMIA

To je on?

PSEUDOLUS

Ten co teď leze.

SIMIA

Špatné zboží.

PSEUDOLUS

Pozoruj ho,
jak se strká zády, šourem, vylézá jak z díry rak!

BALLIO (vychází opatrně z domu)

Myslíl jsem, že chlap je horší; kuchař, šťoura špinavá!
Zatím sebral jenom pohár. Ovšem taky konvici!

PSEUDOLUS (skryt)

Teď je pravá chvíle, začni!

SIMIA

To bych prosil: začínám.

PSEUDOLUS

Připleť se mu nenápadně do cesty; já čekám tady.

SIMIA (vyšel z úkrytu zatím)

Počítal jsem přece dobře: brána, potom šestý roh;
za ten zahnil povídá. Kolikátý dům, to nevím.

BALLIO

Kdo je to a odkud jde sem? Ve vojenském plášti jde,
koho hledá? Odtud není; já ho aspoň neviděl.

SIMIA

Vida, ten mně řekne, jak co! Nejistot mě zbaví hned!

BALLIO

Jde až ke mně. Odkud přišel?

SIMIA

Ty s tou kozlí bradou,
slyšíš? odpovídej, nač se zeptám!

BALLIO
 SIMIA Pročpak nepozdravíš dřív?
 Nač bych já tě pozdravoval?
 BALLIO
 PSEUDOLUS (*skryt*) A nač myslíš, že já tebe?
 Výborně! A jen tak dál!
 SIMIA
 Znáš tady v té uličce
 nějakého člověka?
 BALLIO
 SIMIA Znam - sám sebe.
 Málo lidí
 se tím může pochlubit! Na trhu tak desátý snad
 může říci, že se zná.
 PSEUDOLUS
 SIMIA Tak. Teď začal s úvahami.
 Hledám lotra; takového neznaboha, necudu.
 BALLIO (*pro sebe*)
 To hledá mě. To jsou všechno moje stálé tituly.
 Jen kdyby chtěl říci jméno! Jak se jmenuje, to nevíš?
 SIMIA
 Ale vím; prý Ballio.
 BALLIO
 Že jsem si to ale myslil!
 To jsem já, ten koho hledáš!
 SIMIA
 BALLIO Ty jsi tedy Ballio!
 Ballio jsem.
 SIMIA
 Podle šatů řekl bych spíš loupežník.

BALLIO
 Myslím, že bys neurážel, kdybys mě až v noci potkal.
 SIMIA
 Pán mně poručil: tož nejdřív - pozdravit tě, jak se
 sluší. Potom tenhle dopis vezmi. Ten mi kázal
 odevzdat.
 BALLIO
 Kdo ti kázal?
 PSEUDOLUS
 A je, zle je! Nezná jméno. Teď jsme
 v tom.
 BALLIO
 Kdo tě ke mně poslal, ptám se!
 SIMIA
 Nejdříve je tam snad pečť.
 Podívej se, a pak řekni jméno mého pána sám:
 ať vím já, žes Ballio.
 BALLIO
 Dopis dej mi!
 SIMIA
 Tu je; pečť
 nejdříve si prohlédni.
 BALLIO
 Polymachairoplagidés!
 Jako živý! Znam ho dobře! Polymachairoplagidés!
 inu, ovšem -
 SIMIA
 Z toho vidím, že jsem dopis dal ti správně,
 sotva jsi jen jméno řekl: Polymachairoplagidés!
 BALLIO
 Copak dělá?
 SIMIA
 To, co každý otužilý válečník.
 Prečti si však dopis rychle! Nezbyvá mi mnoho času.
 Stříbro si pak přepočítej a dej mi hned děvče s sebou!

Musím být dnes v Sikyonu, nebo zítra ráno visím.
Pán je přísný.
BALLIO

Nač mi tohle, prosím tebe, vykládáš!
Znám ho dobře.

SIMIA

Rychle tedy dopis přečti!
BALLIO

Čtu už. Mlč!

„Dopis ten kuplíři Ballionovi,
psán setníkem Polymachairoplagidem
a zapečetěn pak, jak dávno smluveno s ním.“

SIMIA

Znamení je tam.

BALLIO

Snad vidím! Ale pozdrav nějaký
pán v dopisech svých nepíše?

SIMIA

Nu, to už je takový zvyk.
Jen rukou voják zdraví přítele
a nepřitele bije touže pravicí.
Ty jsi však začal zkoušet dopis ten;
tož pokračuj a zjisti, co chce dál.

BALLIO

„To Harpax, otrok můj, ti dopis přinese -“
jsi ty ten Harpax?

SIMIA

Jsem, toť pravé moje jméno.

BALLIO

„Kdo dopis přinesl, ten má i peníze,
a tomu, prosím, vydej děvče to.
Jen těm, kdo toho hodni jsou, lze pozdrav posílat;
ty nejsi, proto jsem ti pozdrav neposlal.“

SIMIA

Co teď?

BALLIO

Dej peníze a jdi už s holčkou k čertu!

SIMIA

A kdo z nás dvou teď zdržuje?

BALLIO

Pojď dovnitř.

SIMIA

Jdu.

(zapadly za nimi dveře)

PSEUDOLUS (vyšel z úkrytu)

Uf! na mou duši, viděl jsem už kdy
tak práskaného lotra drzého,
jak tenhle Simia? A přiznám se,
teď mám až skorem strach a bojím se,
že ošidí mě, jako tamtoho,
a štěstí obrátí a vysype,
co už se bude hodit pro něho.
A vlastně bych si tohle nepřál; k vůli němu už.
Vždyť je to správný chlap!
A tak se bojím tedy trojnásob:
mám z druhá strach, že přejde k nepříteli,
pak z pána vlastního, že z trhu vrátí se,
a lupiče i s lupem vezme mi,
a konečně, že Harpax, tam ten, přijde,
než tenhle tady s dívkou bude pryč!
Jsem ztracen. Ach, to jim to trvá!
Srdce moje čeká neklidně,
že z prsou vyrazí a prchne do vyhnanství,
když s dívkou nevyjde teď Simia.
Ne! Vítězství! A hlídači jsou všichni ošizeni!

SIMIA (odvádí z domu Foenicium)

Jen neplač, Foenicium. Co ty vůbec víš!
Až za chvíli se dozvíš při hodech,
jak všechno bylo. Neplač, nevedu
tě k tomu z Makedonie, já vím,
má žluté zuby, nelíbí se ti,
my jdeme k tomu, koho miluješ -
nu, ovšem, ke Kalidorovi! - Nu, tak vidíš.

PSEUDOLUS

Proč jsi tam tak dlouho? Srdce mi tlouklo,
že už je na půl utlučeno skorem.

SIMIA

Zas, člověče, se ptáš a zdržuješ,
a ještě vyběhnou a chytí mne
a budou tlouci, vrazil! Pospěš si,
a dlouhým krokem, hezky po vojensku!

PSEUDOLUS

Jsi lotr sice, ale pravdu máš.
Sem, za mnou! K pitce! Jaké dlouhé řeči!
A sláva těm, kdo dnes to vyhráli!
(*pospíchají s jeviště*)

(Opona.)

5. SCÉNA.

BALLIO (*vyjde z domu*)

Teprve teď jsem si oddechl,
co ten chlap odešel a děvče vzal si už.
Teď může Pseudolus přijít, ten mizera,
a chtít mi holku odloudit, jak chce!
~~Tisíckrát raději přísahat budu -~~
~~to dobře vím při Herkulovi!~~
~~přisahou křivou, nejslavnostnější,~~
~~než aby on mě vyvedl za nos!~~
Teď se mu vysměji já, jen až ho potkám!
Myslím, že bude to leda
ve mlýně, až bude dokola chodit.
Přál bych si, aby mi Simo do cesty přišel,
aby se potěšil sám mým potěšením!

SIMO (*přichází*)

Tak jdu se podívat, co ten můj Ulixes provedl
chytřejšího,
zda má už prapor Ballionův.

BALLIO

Ó, přešťastný, dej šťastnou ruku sem!

SIMO

Copak?

BALLIO

Tak už.

SIMO

Co už?

BALLIO

Už neměj strach.

SIMO

Jak to?

Už přišel k tobě?

BALLIO

Ne.

SIMO

Tak co se vlastně stalo?

BALLIO

Těch dvacet min si ušetřil, co Pseudolus
si slíbit dal.

SIMO

Nu, přál bych si to alespoň.

BALLIO

Chtěj na mně dvacet min, když dostane to děvče sám,
či přivede dnes tvému synovi!
Jen chtěj; mě ruka zrovna svrbí! Chtěj!
A abys věděl, že nic neztratíš,
děvče přidám ti!

SIMO

Při sázce takové
nic netratím, jak říkáš. Dvacet min,
jsi právě vyslovil. A dáš je opravdu?

BALLIO

Při bozích, dám!

SIMO

To tedy uzavřel
jsem dobrý obchod. Mluvil jsi s ním už?

BALLIO

I s jeho otrokem.

SIMO

Co řekl ti?
[Co povídá, co vypravoval, pověz!]

BALLIO

Jen vtipy z divadla. Ta slova z komedií,
jež každý výrostek zná o kuplířích,
že darebáci jsou a křivopřísežníci.

SIMO

To vlastně nelhal.

BALLIO

Nu, já se nehněval.
Co konečně je na tom, spílat někomu,
kdo nedělá si z toho nic a nezapírá nic.]

SIMO

A čeho se nemusím od něho bát? To slyšet chci.

BALLIO

Že děvče mi nikdy už neukradne, ba nemůže ani.
Vzpomínáš, říkal jsem před časem jednou,
jak makedonský voják ji koupil.

SIMO

To vzpomínám, brachu.

BALLIO

A jeho otrok přinesl mi
stříbro i znamení umluvené.

SIMO

Nu, a co pak?

BALLIO

Co mezi mnou a vojákem tím smluveno.
Jen před chvílí ten otrok děvče odvedl.

SIMO

To říkáš na svou čest?

BALLIO

A kdepak bych ji vzal?

SIMO

Jen aby tě byl neošidil otrok ten!

BALLIO

Mám záruku v tom dopise - a v pečeti.
Teď už jsou někde na cestě
od Athén k Sikyonu.

SIMO

To slyším rád. Proč vlastně nepošlu
hned Pseudola dít do mlýnů?
A kdopak je ten člověk ve vojenském plášti?

BALLIO (vzhlédl; blíží se Harpax)

To nevím; dokud nedozvíme se,
kam jde a co tu chce.

HARPAX

To už je opravdu špatný a ničemný člověk,

kdo - ačkoliv otrok - kašle na pánův rozkaz;
 to se ví, nestojí za nic i ten,
 kdo dělá bez kašle, ale jen z povinnosti.
 Ti, kteří myslí, že svobodní jsou,
 jen když je pustiš ze řetězu,
 hýří a peleši se a obžirají,
 jen dokud jim zbylo co v kapse,
 ti zůstanou otroky dlouho.
 Není v nich dobrého ducha
 a drží se jen nepoctivými kousky.
 S těmi se nebavím a řeči nezačínám;
 proto mě konečně neznají.
 Co se mi uloží, je pro mne rozkaz,
 i když tu zrovna nestojí pán.
 Tak bojím se pána, i když tu není,
 abych se, až bude tady, už nemusil bát!
 Takové je to. V krčmě jsem zbytečně na Syra čekal;
 nu, na toho, kterému svěřil jsem pečť.
 Čekal jsem přece, jak chtěl.
 Slíbil, že řekne, až kuplíř se vrátí.
 Když ale nejde a nevzkazuje,
 jdu sám, abych se dozvěděl, co se s ním stalo,
 či aby ten člověk mě vůbec
 za blázna neměl. Nejlépe bude,
 zatlouci někde a přivolat někoho ven.
 Chci prostě, aby si kuplíř peníze vzal
 a propustil se mnou děvče.

BALLIO

Hej, ty! *Poslil*

SIMO

Co myslíš?

BALLIO

To je můj člověk.

SIMO

Jak to?

BALLIO

Nu, to je má kořist. Děvče tu hledá
 a peníze má. Věř mi, chlap k nakousnutí!

SIMO

Ty ho chceš sníst?

BALLIO

Viš, dokud je svěží,
 že sotva přišel z venkova, je pro mne nejvítanější.
 Z poctivců chudnu a z bohatých tloustnu.
 To víš: našinec nemůže často pěstovat ctnost!

SIMO

Však bozi tě ztrestají za tvoje viny!

HARPAX (*který naslouchal*)

A co je mi vlastně po tom. Zaklepu si na dveře
 a dozvím se, je-li doma; zatracený Ballio.

BALLIO (*Simonovi*)

To Venuše všechny ty muže sem vodí,
 ty, které tíží nabitý měsíc,
 i koho svrbí sevřená dlaň,
 kdo jedí, pije a po ženách touží -
 Takoví lidé jsou na světě taky,
 staroušku, ne jako ty, aby si nepřáli sousto
 a záviděli je druhým!

HARPAX (*tluče na dveře*)

Tak jste tam někdo?

BALLIO

Vidiš, ten ke mně jde rovnou!

HARPAX (*tluče znovu*)

Nu, tak, sakra, jste tam někdo?

BALLIO

Co je libo, mladý pane?

(*Simonovi*)

Uvidíš, jak oškubu ho. Tyhle chlapce já už znám!
 Ostatně mě svrbí palec.

HARPAX

Pojďte někdo otevřít!

BALLIO

Tak co, ty tam, tam v tom plášti,
 jsme ti něco dlužní snad?

HARPAX

Pána domu, Balliona, hledám tady.

BALLIO

Ať jste, kdo jste, mladý pane, ale to si ušetřte.

HARPAX

Pročpak?

BALLIO

Protože tu stojíš proti němu tváří v tvář.

HARPAX (*Simonovi*)

Tak to ty jsi?

SIMO

Mor na tebe! Na tamtoho obrať prst!
To je kuplíř. Na mně chtěl jít!

BALLIO

Kdepak! To je poctivec!

(*Simonovi*)

Ačkoliv se ti už stalo, že se sběhli na tržišti
kolem tebe s pustým řevem věřitelé, neměls groše,
a kdo půjčil? Tenhle kuplíř.

HARPAX

Mluvíš se mnou či s kým mluvíš?

BALLIO

S tebou mluvím. A co mi chceš?

HARPAX

Aby sis vzal peníze.

BALLIO

Nu, tak tedy! Neviděl jsi, že mám ruku nataženu?

HARPAX

Pět min stříbra odpočtených posílá ti tady pán,
Polymachaeroplágidés, co byl dlužen. Máš mu poslat
Foenicium.

BALLIO

Tvůj pán? Říkáš?

HARPAX

Můj pán.

BALLIO

Setník?

HARPAX

Slyšel jsi snad.

BALLIO

Z Makedonie jsi přišel?

HARPAX

Z Makedonie. Jsi hluchý?

BALLIO

Tebe tedy ke mně poslal Polymachairoplágidés?

HARPAX

Tak je to.

BALLIO

A ty mně máš dát tohle stříbro?

HARPAX

Jsi-li ovšem

Ballio, ten známý kuplíř.

BALLIO

A potom si chceš vzít děvče.

HARPAX

Tak, jak říkáš.

BALLIO

A že právě Foenicium?

HARPAX

To se nediv.

BALLIO

Počkej tedy, přijdu hned.

HARPAX

Pospěš, si však, vidíš přece,
že nemám kdy, den se krátí.

BALLIO

Vidím, ale chci jen slovo
promluvit si tam s tím starým. V mžiku jsem tu
u tebe.

(*Simonovi*)

Co myslíš, že mám teď dělat? Už ho držím toho
chlapa,
peníze mi přinesl.

SIMO

Cože říkáš?

BALLIO

co to všechno znamená?

SIMO

Nerozumím ani slova.

BALLIO

Pseudolus tvůj nastrčil ho, jako by byl přišel právě od vojáka Makedonce.

SIMO

Peníze máš od něho?

BALLIO

Ptáš se na to, když to vidíš?

SIMO

To, co máš, je společné! Nezapomeň na polovic!

BALLIO

Na polovic dělit bídu?
Ne, to bude všechno tvoje!

HARPAX

Tak co? Už snad budeš hotov?

BALLIO

Budu, jenom okamžik! - (Simonovi) Co mi tedy
radiš, Simo?

SIMO

Abychom si z něho nejdřív vystřelili pořádně,
dokud se sám nedovtípí, že je nám jen pro blázny.

BALLIO (Harpagovi)

Pojď sem! Slyšíš! Ty jsi tedy jeho otrok, povídáš?

HARPAX

To tedy jsem.

BALLIO

Zač tě koupil?

HARPAX

V bitvě se mne zmocnil silou.
Doma byl jsem velkým pánem.

BALLIO

To když dobyl ve tvé vlasti
věž, kde měli zloděje?

HARPAX

Budeš-li mě takhle tupit,
taký něco uslyšíš!

BALLIO

Kolik dní jsi potřeboval
ze Sikyonu až sem?

HARPAX

Druhý den tak po poledni
byl jsem tu.

BALLIO

Tos dobře šlapal.

SIMO

Vůbec je to statný člověk.

BALLIO

Když se díváš na ty nohy, poznáš hned, že pěkná
pouta
jako otrok unese!

HARPAX

Jdi už k rasu!

BALLIO

Budeš moci
okusit sám tuhle cestu!

HARPAX

Dej mi děvče nebo vrať mi
zpátky moje peníze!

BALLIO

Počkej chvíli!

HARPAX

Nač mám čekat?

BALLIO

Pověz nejdřív, zač sis ráno vypůjčil ten těžký plášť!

HARPAX

Jak to?

SIMO

A cos musil platit za ten meč?

HARPAX

Ne, vy jste blázni!

BALLIO (*objímá ho*)

Hoho!

HARPAX

Pustíš!

BALLIO

A co klobouk, co ten dneska vynese?
(*vzal mu jej*)

HARPAX

Vynese? Co, komu? Spíte? To je všechno přece moje,
za úspory koupeno!

BALLIO

A jak jsi k nim vlastně přišel?

HARPAX

Ti dědci jsou jistě blázni! Chtějí dostat na zadek!

BALLIO

Tak dost žertu. Odpověz nám: kolik si teď vyděláš?
Zač tě Pseudolus dnes najal?

HARPAX

Kdo je to, ten Pseudolus?

BALLIO

Učitel tvůj, ty už nevíš? Naučil tě darebáctví,
jak máš děvče z mého domu nejrychleji vyloudit!

HARPAX

O kom, člověče, to mluvíš a o jakém darebáctví!
Nerozumím ani zbla.

BALLIO

Tak ty odtud nechceš zmizet?

Dnes tu není pro šejdíře žádná práce! Jen to vyříd
svému mistru Pseudolovi, že už jiný Harpax přišel
a kořist mu odvedl! —

HARPAX

Ale já jsem přece Harpax!

BALLIO

Chtěl bys jím být, věřím rád. Zatím jsi jen sprostý
lotr.

HARPAX

Já jsem ti dal peníze - a sotva jsem k domu přišel,
předtím ještě, svěřil jsem hned
dopis tvému otrokovi, se znamením, obraz pánův
na pečeti přece byl! Tady zrovna, před tím domem!

BALLIO

Mému otrokovi dals jej? Kterému pak?

HARPAX

Syroví.

BALLIO

Vidiš ho, co vymyslíl si! Ale vymyslíl to špatně.
Právě tolik, co mi dlužen voják, to mu s sebou dal,
vystrojil ho, a chlap měl teď děvče před nosem mi
vzít!

Ale přišel trochu pozdě; pravý Harpax dal mi list.

HARPAX

Já jsem Harpax! Já jsem otrok setníkův, jdu
z Makedonska,
a co tady stále meleš o šejdířství, o lotrovi,
netýká se asi mne. Toho tvého Pseudola jsem
vůbec nikdy nespatriil!

SIMO

Nejsou-li v tom lidské čáry,
přišel jsi dnes o holku.

BALLIO

Jak tak slyším jeho slova,
dostávám už z toho strach. Srdce se mi zastavilo,
že by nějaký ten Syrus měl teď dopis s pečetí!

A když neklamou mě smysly, byl ten Syrus -
Pseudolus!
Slyšíš ty, jak vypadal ten, cos mu dopis odevzdal?

HARPAX

Zrzavý byl, panděratý, tlustých lýtek, opálený,
velkou hlavu taky měl, oči trochu vyvalené
rudou hubu - a co hlavně, ploché nohy.

BALLIO

Zle je, jak jsi řekl: n o h y. To je jasné: Pseudolus.
Jsem už ztracen. Simo, kde jsi? Šlak mě z toho může
trefit!

HARPAX

Ale prosím, dříve vrať mi moje stříbro, dvacet min!

SIMO

A dvacet min zaplatíš dřív podle sázky taky mně!

BALLIO

Ty bys měl to srdce vzít, co jsem v žertu sliboval?

SIMO

Okrást darebáka není, pokud myslím, žádný hřích!

BALLIO

Výměnou mi za ně postup aspoň svého Pseudola.

SIMO

Pseudola chceš? Copak spáchal? Nevaroval jsem tě
před ním
ráno aspoň tisíckrát?

BALLIO

Okradl mě!

SIMO

Na mně vyhrál,
pokud vím, těch dvacet min.

BALLIO

Co mám dělat?

HARPAX

Ale dřív vrať peníze!

Oběsit se!

BALLIO

Ras tě vezmi! Tak pojď se mnou
na tržiště k bankéři.

HARPAX

Jdu. Ty napřed.

SIMO

A co já?

BALLIO

Dnes platím jen venkovanům, zítra dojde na tebe.
Pseudolus soud veřejnosti nade mnou už vykonal,
když mi poslal toho chlapa, který děvče ukradl!

(Harpagovi)

Tak už pojď! (obecenstvu) Vy nemyslete, že se tudy,
dveřmi vrátím.

Prohrál jsem a příkradu se potom zadní uličkou.

HARPAX

Kdybys tolik šel, co mluvíš, byl bys dávno na tržišti.

BALLIO

Jisto je, že z narozenin budu dnes mít ještě smrt.
(odchází, za ním Harpax)

SIMO (sám)

Tak toho jsem šťastně dostal. A ještě líp napálil ho,
škůdce celé veřejnosti, otrok můj. Teď počínám si,
jinak než se v komediích přihází, na Pseudola,
ne s bičem a s bodci k tomu. Vyberu si pěkně doma
dvacet min, jež slíbil jsem mu, povede-li se ta věc.
Přinesu mu je pak sám. Ten člověk je příliš chytrý,
obratný a prohnáný! Trojská loď a Ulyxes
jsou mu pouhé dětinskosti! Teď jdu domů pro peníze
a schovám se Pseudolovi. (pospíchá do domu)

6. SCÉNA.

PSEUDOLUS (*vrávorá z hostiny*)

Copak je, copak je? nožičky počkejte!
Stát a jít zároveň, to přece nejde!
Či chcete upadnout, aby nás někdo
se země zvedal? Hrome, když padnu já,
máte v y ostudu! - A vy se hrnete
pořád dál? Dobře, tak já vás poslechnu.
Tohle je v í n o; to zas já znám.
Ale je chyba, že ti jde po nohou,
zápasník obmyslný. Sakra, dnes plandám
jak prapor. Takové hody
a v takové siní - a všechno tak vůbec!
jaký div, že se pak člověk nestydí ani -
V takových místech je život krásný!
A rozkoš je v tom a krása je v tom.
Člověk si připadá skorem jak bůh!
Milenci tisknou se k milenkám, ret
tiskne se ke rtu a jazyk jazyku
je taky blíž. A sladká prsíčka
až na tvé hrudi - stiskneš-li víc,
ucítíš vzdech -
A bílé paže připijejí ti
ze sladkých číší v těsné blízkosti,
a nikdo život neotravuje
a nikdo ti nenadává -
pak vůně a masti a věnce kol hlavy,
a stuhý - boží, co jich tam bylo!
A na stole všeho -
A na ostatní se mne neptejte!
Tak asi strávili jsme dnešní den,
nu, s mladým pánem, pěkně vesele;
zařídil jsem mu - všechno, co chtěl,
a zahnal jsem na útěk soka!
Teď jsem jim dovolil, aby se líbali;
leželi při stolech, pili.
Mají tam děvčata; i já měl jedno.
Ať si jednou po libosti dopřejí!
Pak když jsem vstával, tančí, Pseudole,
mi řekli a já jim vyhověl snadno;

mám na to školy a iónským tancům jsem udělal čest.
Takhle jsem podebral plášť -
a hned začli tleskat.
A „ještě jednou!“ volají všichni.
Začal jsem znovu - tak pěkně, (*ukazuje to*)
protože nechtěl jsem zakřepčit po druhé totéž -
přitom jsem vyznával lásku
děvčeti svému. Jak jsem se obrátil -
ležím; a bylo jaksi po kratochvíli.
Zdvihám se opatrně - a ryc - málem jsem znečistil
plášť.

Udělal jsem jim radost tím pádem,
to je zas pravda. Hned mi strkají číši.
Říkají: „Pij!“ A já jsem pil.
Dali mi jiný plášť; tamten jsem odložil.
A tak jsem nějak přišel až sem,
abych se provětral trochu.
Od mladého pána kráčím ke starému,
připomenout jeho slib.
Otevřte! hej! hlase někdo Simonovi, že jsem tady!
(*tluče na dveře*)

SIMO (*výšel z domu*)

Hlas lotra největšího mě volá.
Co to je? Jak jsi se - Copak to vidím?

PSEUDOLUS

Pseudola zpitého, na hlavě s věncem.

SIMO

Co sis to dovolil? Copak jsi svobodný?
A jak to stojí? (*pro sebe*) Bojí se k vůli mně?
A jak ho oslovit? to je ta otázka.
Ale to, co mu teď nesu, mi brání,
sjezdit ho pořádně. Možná, že takhle mi sleví!

PSEUDOLUS

Hříšník, hle, kráčí vstříc muži nejspravedlivějšímu.

SIMO

Boží ať milují tebe, Pseudole - pfuj, čert tě vem'!

PSEUDOLUS

Proč do mě strkáš?

SIMO

A co ty, holomku, říháš mi do
tváře?

PSEUDOLUS

Podrž mě drobátko, abych ti nepadl.
Nevidiš, že se ti poroučím k zemi?

SIMO

Jaká to drzost! Opilý přijít
a za dne! A s věncem na hlavě!

PSEUDOLUS

Zachtělo se mi.

SIMO

Zachtělo se mu! - Poslouchej, neříhej!

PSEUDOLUS

Říhati lahodno pro mne. Nech mě tak!

SIMO

Mně se zdá, že bys byl schopen,
darebáku, vypít sotva za hodinu
massického vína aspoň - takhle čtverou úrodu!

PSEUDOLUS

Řekni: za hodinu zimní! Ta je kratší.

SIMO

To máš pravdu. Ale kde ses takhle zřídil?

PSEUDOLUS

Jen s tvým synem. Popíjel jsem na radost.
Ale, Simo, Balliona napálil jsem jako míč!
Ještě skáče.
Co jsem řekl, to jsem všechno náležitě vykonal!

SIMO

Já vím, že jsi mazaný chlap.

PSEUDOLUS

A tímhle je vina žena. Se synem tvým u hostiny
leží si jak svobodná!

SIMO

Hm! Jak provedl jsi všechno, milý brachu,
dobře vím.

PSEUDOLUS

Ale rozmýšlíš se na to,
máš-li mi dát peníze.

SIMO

Chceš je právem, nepopírám.
Jaká pomoc! tady jsou.

PSEUDOLUS

Proč jsi tedy říkal ráno, že je večer nedostanu?
Teď je dáváš. Nechceš mi je vysaditi na záda?

SIMO

Vysázet bych ti měl dvacet, ale ne min.

PSEUDOLUS

Vysázíš je. Tys to řekl.

SIMO

Co teď s tebou?
Dostáváš mé peníze. a ještě se za to směješ!

PSEUDOLUS

To víš, pane, běda těm, kdo poražení.

SIMO

Tak se otoč!

PSEUDOLUS

Tu jsou záda.

SIMO

Nemyslil jsem,
že tě budu někdy prosit! Eheu, eheu!

PSEUDOLUS

To zas přestaň!

SIMO

Víš, že trpím?

PSEUDOLUS

Kdybys netrpěl ty, pane, trpěl bych teď asi já.

SIMO

Tak ty je, Pseudole, opravdu vezmeš
od svého pána?

PSEUDOLUS

S největší lakotou.

SIMO

Nechtěl bys, neslušelo by se vlastně,
abys mi nějakou částčku přece jen slevil?

PSEUDOLUS

Nechtěl a neslušelo.
Říkej mi, že jsem lakomec; možná.
Ale z těch peněz nespatriš už ani obol.
Ty bys byl patrně taky nešetřil ran,
kdyby se nebyl můj podnik povedl takhle.

SIMO

Však já si najdu už chvíli,
jak ti to oplatím všechno, budu-li živ!

PSEUDOLUS

Nu, tak se, staroušku, vyzuř!
Ostatně od čeho mám přece záda?

SIMO

To zas máš pravdu. Sbohem.

PSEUDOLUS

A počkej! - a vrať se.

SIMO

Proč se mám vracet?

PSEUDOLUS

Jen se vrať, nebudeš zklamán.

SIMO

Tak mám se vrátit?

PSEUDOLUS

Simo, ty nejdeš se mnou teď pít?

SIMO

Já mám jít s tebou?

PSEUDOLUS

Učiň, co káži.

Když půjdeš, dostaneš polovic zpátky.
Nebo i víc -

SIMO

Jdu. Pseudole, veď mne!

PSEUDOLUS

A teď - nehněváš se, viď,
na mě či na svého syna
pro to, co se sběhlo dnes?

SIMO

Nehněvám se, Pseudole.

PSEUDOLUS

Tak už jdi.

SIMO

Jdu přece s tebou. Ale - proč nepozveš -
obecenstvo?
Protože - při Herkulovi! taky mě snad nepozvali.
Nezvou mě, proč já bych zval?

(do publika)

Zatleskáte-li však s chutí, pochválíte-li nás doma,
nás i celou komedii,
pozvu si vás - třeba zítra!

(K O N E C.)